

הגדה של פסח

HAGGADAH

SHELOM YERUSHALAYIM

כמנהג הספרדים

עם תרגום אנגלי

SEPHARDIC HERITAGE FOUNDATION, INC.

New York, N.Y.

1997 / 5757

Copyright © 1997
By Sephardic Heritage Foundation, Inc.
New York, NY

All rights reserved under International and Pan American Copyright Conventions. No part of this book may be reproduced in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, without permission in writing from the copyright holder.

Design and composition by
Simcha Graphic Associates, Brooklyn, NY

Printed in The United States of America

Dedicated by

**Morris and Shirley Sutton
and children**

in memory of
their beloved fathers and grandfathers

Jesse M. Sutton
and
Joseph Mizrachi

פתח דבר

אב לבנים יודיע נסי ה' ונפלאותיו שנעשו לאבותינו במצרים, והיא מצות עשה של תורה שנאמר "זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים." וגולת הכותרת של מצוה יקרה זו להודיע לבנים ואפילו לא שאלו שנא' "והגדת לבנך, (וכמ"ש רבנו הרמב"ם בריש פ"ז מהלכות חמץ ומצה עיי"ש).
וזאת כי הציר שעליו סובבת האמונה הטהורה במציאות ה', אחדותו ויחודו ואשר לו הממשלה לעשות בעולם שברא כרצונו וכחפצו, הוא יציאת מצרים, ולכן אמרו "כל המרבה לספר ביציאת מצרים, הרי זה משובח" שמשריש יסוד האמונה בעומק לבו ולב השומעים ומחשבותם. ולפי גודל ההתעוררות וההתפעלות בספור יציאת מצרים בלילה הזה, כן זכירת יציאת מצרים שהיא חובה בכל יום מימות השנה, תהיה בבינת הלב ושימת השכל, וזכירה זו היא הנותנת כוח ואומץ לקיום התורה ומצוותיה ומחזקת את קשר הדורות שלא ינתק מאב לבן עד דור אבותינו הראשונים, והגדילו חז"ל ואמרו "בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא עתה משעבוד מצרים", שזו מביאה להזדהות גמורה היוצאת מעומק ההכרה עם הדורות שעברו, והיא הערובה היחידה לעתיד בנינו וקיום התורה לדורות יבואו, ולזאת כל איש יתן אל לבו את יקרת מצוה זו והאחריות המוטלת עליו לעשותה בכובד ראש ובשמחת הלב וככל שיטיב לקימה כאמור, כן ימצא את פירותיה בימים יבאו בראותו בניו זרע ברך ה' אחוזים וקשורים באמונת אבותינו ודרכי תורתנו לטוב לנו כל הימים ולחיותנו כהיום הזה.

שמעון חי יאודה אלוף ס"ט

עורך הראשי

Preface

The men of the great assembly, in their almost prophetic vision, composed the Haggadah some two thousand years ago. In it, we find the complete story of the enslavement of our ancestors in Egypt, their miraculous redemption, and their arrival at Mt. Sinai to receive God's Law. The story relates how Hashem, with His mighty arm, toyed with Pharaoh in Egypt and then destroyed him and his legions in the Red Sea. All the above is told in prose, poetry and song, packed with drama, extolling the power and the majesty of the Almighty.

In every Jewish household all over the world, families gather around the Seder table to relate and discuss the miracles of Hashem. To the youngest falls the privilege of asking "Why is this night different from all other nights?" The educational value of this institution is without parallel. Slaves to Pharaoh one day, and free servants to God the next day! The Haggadah thus strengthens our belief in Hashem and instills in our hearts and minds a new spirit toward God's worship.

Halleluyah! Halelu Abdeh Adonai. Praise God! Praise Him, servants of God.

Sam Catton, president
Sephardic Heritage Foundation

הגדה של פסח

HAGGADAH

SHELOM YERUSHALAYIM

וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר. . .

You shall tell your son on that day, saying. . .

בדיקת חמץ

אור לי"ד בודקין החמץ לאור הנר.

קודם הבדיקה יברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל בִּיעוֹר חֲמֵץ:

ומיד יתחיל הבדיקה, ולא יפסיק בדבור.

אחר שגמר הבדיקה צריך לבטל החמץ, והעיקר שיבין מה שאומר
ויגמור בלבו לבטלו. ולכן אם לא מבין כראוי נוסח הביטול יאמרנו
בלשון המדינה כדלקמן.

כָּל חֲמִירָא דְאִיכָא בְּרִשׁוֹתֵי דְלָא חֲזִיתִיה וְדָלָא
בִּיעֲרִיתִיה, לְהוּי בְּטִיל וְחָשִׁיב כְּעִפְרָא דְאֲרַעָא.

יזהר להצניע החמץ במקום שמור.

ביעור חמץ

בבוקר קודם שעה חמישית יבערנו, ואחר שביער יבטל ויאמר:

כָּל חֲמִירָא דְאִיכָא בְּרִשׁוֹתֵי דְחֲזִיתִיה וְדָלָא חֲזִיתִיה,
דְּבִיעֲרִיתִיה וְדָלָא בִּיעֲרִיתִיה, לְהוּי בְּטִיל וְחָשִׁיב
כְּעִפְרָא דְאֲרַעָא.

THE SEARCH FOR ḤAMES

On the evening preceding the eve of Passover, (i.e., the eve of the fourteenth of the month Nisan), in fulfilment of the Biblical command that for the Passover "there shall be no leaven found in your houses," all leaven still in the house is carefully searched out by the light of a candle. (When the first day of Passover falls on Sunday, this is done on Thursday evening.) Before the formal search begins, this blessing is recited:—

Blessed are You, Adonai, our God, King of the Universe, who has sanctified us with His commandments and enjoined on us to remove leaven.

At the close of the search, which is carried out in silence, when the leaven has been set apart and carefully covered, this declaration is made:—

May all leaven in my possession which I have not seen or removed be annulled and considered as dust of the earth.

BURNING THE ḤAMES

The following morning, (when the first day of Passover falls on Sunday, this is done on Friday morning. In this case leaven may be eaten until Saturday morning, 9 o'clock) after giving away or burning that leaven which has not been eaten or otherwise disposed of, all leaven and leaven utensils should be completely removed by 9 o'clock, and the following final declaration is made:—

May all leaven in my possession, whether I have seen it or not or whether I have removed it or not, be annulled and considered as dust of the earth.

ערובי תבשילין

כשחל יום טוב ביום ה'ז', מניחים ערובי תבשילין מיום ד' לפני שקיעת החמה. וכך הוא סדר הערוב: לוקחים מצה שיעור י"ח דרהם (2 ounces) ותבשיל שיעור ט' דרהם (1 ounce) ומברכין ברכת הערוב:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת עֲרֹב:

בְּדֵן עֲרֹבָא יְהֵא שְׂרִי לָנָא לְאַפּוּיִי וְלִבְשׁוּלִי
וְלִאֲטָמוּנִי, וְלֵאדְלוּקִי שְׂרָגָא, וְלִמְעַבְד כָּל צְרָכָנָא,
מִיּוֹם טוֹב לְשַׁבַּת:

מצניעין את הערוב ואוכלים אותו באחת מסעודות השבת.

הדלקת נרות

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל (שַׁבַּת וְ)
יוֹם טוֹב:

THE ERUB

Jewish law permits us to cook on a weekday Holiday for consumption on that very day. It is however prohibited to cook on a Holiday for Shabbat. When the Holiday occurs on Thursday and Friday, our Rabbis have ordained that if a person, on the day before the Holiday, will cook one egg (minimum 1 ounce) and reserves two ounces of massah, thus constituting a fixed meal, it will be considered as having begun the cooking of the Shabbat meal and may thus continue the cooking on the Holiday.

Blessing for the "Erub":

Blessed are You, Adonai, our God, King of the Universe, who has sanctified us with His commandments and enjoined on us regarding the misvah of erub.

With this erub we shall be permitted to bake, cook, insulate, prepare, kindle light and do all necessary on Yom Tob for Shabbat.

The "Erub" is set aside, to be eaten with one of the Shabbat meals.

CANDLE LIGHTING

Before sunset the mother of the household lights the festival candles while reciting the blessing:—

Blessed are You, Adonai, our God, King of the Universe, who has sanctified us with His commandments and enjoined on us to light the light of (Shabbat and) Yom Tob.

סדר הגדה של פסח

סדר הקערה

ג' מצות

זרוע ביצה

מרור

חרוסת כרפס

חזרת

יהיה שולחנו ערוך מבעוד יום, בכלים נאים כפי כוחו, ויכין מושבו שישב בהיסבה דרך חירות, ולא יאמר קידוש עד אחר צאת הכוכבים כדי שיקיים מצוות שתיית כל הארבע כוסות בלילה ודאי. ובדיעבד אם הקדים הקידוש קודם צאת הכוכבים יצא י"ח.

גם הנשים חייבות בארבע כוסות ובכל המצוות הנוהגות בלילה כאנשים. ואולם תינוקות שהגיעו לחינוך הגם שמצוה ליתן לכל אחד כוסו לפניו, אין צריך שיהיה בשעור רביעית.

מצוה לחזר ולקדש על יין אדום, ומנהגנו שמקדשים עליו אפילו אם היין הלבן משובח וטוב ממנו, ובשעת הדחק יוצאים ביין לבן, וביין מבושל ובקונדיטון, וכן במיץ ענבים. ואפי' שהיין מזיקו, או ששונאו חייב לדחוק עצמו לשתות ד' כוסות, ומ"מ די לו להסתפק במיץ ענבים וכיו"ב, אבל אם היין מזיקו כ"כ עד שיבוא לידי חולי פנימי, או יפול למשכב, פטור ויקדש על הפת כדין מי שאין לו יין.

שוטפין ומדיחין את הכוס, ואפילו אם הוא נקי שכן המנהג עפ"י הסוד. ואחרים מוזגים לו הכוס דרך חירות, ונהגו על דרך הסוד להטיף לתוך היין מים, ג' פעמים.

ARRANGEMENT OF THE SEDER PLATE

3 MASOT
ZERO'A BEISAH
MAROR
HAROSET KARPAS
HAZERET

The table should be beautifully set while it is still day. The seats should be arranged to allow leaning to the left side, as a sign of royalty. Kiddush should not be said before night, so that all four cups of wine (of which Kiddush is the first) will be drunk while it is definitely night.

Women must also drink the four cups of wine and are required to fulfill all of the misvot pertaining to this night. Children who understand the meaning of the seder should each be given a cup of wine, though not necessarily with the required measure of a revi'it (3 ounces).

It is preferable to recite the Kiddush over red wine. It is our custom to use red wine even if a white wine is superior. If red wine is not available, white wine, cooked wine, raisin wine and grape juice are permitted. One should do all in his power to fulfill this misvah properly, even if it is difficult. However, if wine will cause physical harm, one may recite the Kiddush over the massah.

The Kiddush cups should be rinsed, after which it is filled by another person as a sign of freedom. The cups should hold a minimum of a revi'it (3 ounces). It is preferable to drink the entire revi'it. However, one fulfills his obligation by drinking most of it. If the Kiddush cup holds more than 3 ounces one must drink only 3 ounces provided

שיעור הכוס רביעית הלוג, (3 אונס) ולכתחילה ישתהו כולו, ובדיעבד אם שתה רובו יצא, ואם יש בכוס יותר מרביעית אין צריך לשתות כולו ודי שישתה רביעית כשהוא רוב הכוס אפי' לכתחילה. כל בני הבית יקשיבו לגדול הבית בשעת אמירת הקידוש, ושומע ומשמיע יכוזנו לצאת ולהוציא ידי חובה, ולא יענו ברוך הוא וברוך שמו באמצע הברכה, רק "אמן" בסופה. ואם המקדש מגמגם בלשונו, או בולע מלים, יאמרו כל אחד ואחד מהמסובים ברכת הקידוש מלה מלה עם המקדש בלחש, כשהכוס בידיהם, ויזהרו שלא יענו אמן אחד המקדש משום הפסק.

יקדש מעומד, וסדר הקדושים כשחל בשבת ובמוצאי שבת ובחול, נמצאים להלן בעמודים 10-18.

כשמברך שהחיינו יכוין גם על מצוות אכילת מצה ומרור הבאים אחר כך.

אחר אמירת הקידוש ישב וישתה הכוס בהיסבה ואחד אנשים ואחד נשים בכלל, ומיסב על צד שמאל, ואפי' איטר יד ימין מיסב על צד שמאל של כל אדם. ואם שתה אחד מארבע הכוסות, בלא היסבה, או שהיסב על צד ימינו, חוזר ושותה כוס אחרת (וה"ה במצה כמו שיתבאר) והנשים שלא היסבו יצאו בדיעבד. וגם האבל ב"מ צריך היסבה.

מנהגנו שלא לברך ברכת בורא פרי הגפן אלא על כוס ראשון ושלישי ולכן לא יברך ברכה אחרונה מעין ג' אחר הקדוש, ואחר כוס שלישי שאחר ברכת המזון.

מצוה לחלק לתינוקות קליות ואגוזים ומיני מתיקה בתחילת הסדר כדי שיראו שינוי ויתעוררו לשאול לסיבת השינוי.

בשבת ממשיכים בעמוד 10.

במוצאי שבת מתחילים בעמוד 14.

בחול מתחילים בעמוד 18.

that 3 ounces is more than half of the total volume of the cup.

All participants should pay close attention to the head of the household while the Kiddush is recited. If this is not possible, each participant should recite the Kiddush quietly while holding the Kiddush cup (in which case they should not answer "amen" to the Kiddush of the head of the household).

Kiddush should be recited while standing. There are three different versions of the Kiddush in this Haggadah; when Pesah occurs on Friday night, Saturday night and week, to avoid the possibility of error.

When the blessing of "who has given us life" is recited (at the end of Kiddush) one should have in mind the misvot of massah and maror which follow during the course of the Seder.

After Kiddush is recited both men and women are required to sit and lean to the left as they drink. This holds true for a left-handed person as well. If a man drank the cup without leaning, or if he leaned to the right, he must drink another cup properly.

It is our custom to recite the blessing over wine only for the first and third cups. Therefore, no after-blessing is recited after Kiddush or after the third cup after birkat hamazon.

Sweets and nuts should be distributed to the young children at the beginning of the seder so as to encourage them to question the special changes in this night's meal.

On Shabbat continue on page 11.

On Saturday night begin on page 15.

On other weeknights begin on page 19.

קידוש לליל פסח כשחל בשבת

קִדְּשׁ. וּרְחַץ. כְּרַפֵּס. יַחַץ. מִגִּיד. רְחֹצָה.
מוֹצִיא מִצָּה. מְרוֹר. כּוֹרֵךְ. שְׁלֶחַן עוֹרֵךְ.
צְפוּן. בְּרֵךְ. הַלֵּל. נִרְצָה:

קִדְּשׁ

מוזגין לו כוס ראשון דרך חירות ומחזיקו בידו הימנית ומקדש:

יּוֹם הַשְּׁשִׁי: וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְכָל-צִבְאָם:
וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ, אֲשֶׁר
עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכַל-מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ,
כִּי בּו שָׁבֹת מְכַל-מְלַאכְתּוֹ, אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים
לַעֲשׂוֹת:

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קִדְּשׁ

אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:

סִבְרֵי מְרִנּוֹ: (והשומעים עונין: לְחַיִּים)

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,

בוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

KIDDUSH FOR PESAH OCCURRING ON FRIDAY NIGHT

KADESH. URHAS. KARPAS. YAHAS. MAGGID. ROHASA.
MOSI MASSAH. MAROR. KORECH. SHULHAN ORECH.
SAFUN. BARECH. HALLEL. NIRSAH:

KADESH—Kiddush

*Pour the first cup of wine. All present hold a full cup of wine
and pay careful attention to the Kiddush recited by the leader.*

THE SIXTH DAY. And the heavens and the earth were completed and [so were] all their hosts. And God completed, by the seventh day, His work which He had done; and He abstained on the seventh day from all His work which He had done. And God blessed the seventh day and sanctified it, for on it He abstained from all His work which God had created to do.

These are the feasts of Adonai, the holy convocations,
which you shall proclaim in their seasons.

Attention! My masters. (All respond: To life)

Blessed are You, Adonai, our God, King of the Universe,
Creator of the fruit of the vine.

בְּיַדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הַעוֹלָם, אֲשֶׁר
פָּתַר פְּנֵי מִפְּלֵעִם, וְהוֹמַמְנוּ מִפְּלֵלְנוּ,
וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְהִתְקַן לָנוּ יְהוּדָה אֱלֹהֵינוּ בְּאֵיבֹהֵינוּ!
שִׁבְתוּת לְמַנְהִיגָה וְמוֹדֵדִים לְשִׁמְחָה, וְשָׂוִים הַמְּנִיחִים
לְשִׁשׁוּי, אֵת יוֹם הַשְּׂבִיט הַזֶּה, וְאֵת יוֹם חַג הַפְּרִצוּת
הַזֶּה, אֶת-יוֹם טוֹב מִקְרָא קָדֹשׁ, זָכָר לַיְיִצְהָר מִצִּיּוֹן, כִּי
בָּנוּ בְּהִרְגָתְךָ הָאֱלֹהִים מִפְּלֵגְעֵי-הַעַמִּים, וְלִשְׂבִיטוֹת
וְמוֹדֵדֵי קִרְיָתְךָ בְּאֵיבֹהֵינוּ וּבְרִצְוֹן בְּשִׁמְחָה וּבְשִׁשׁוּי
הַנְּחַלְתָּנוּ. בְּרַחֵם אֱמֶת יְהוּדָה, מִקְדֵּשׁ הַשְּׂבִיט הַיְיִצְהָר
וְהַמְּנִיחִים:

בְּרַחֵם אֱמֶת יְהוּדָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הַעוֹלָם,
שִׁבְחֵנוּ וְקִיַּמְנוּ וְהַפְּדֵנוּ לְעַמּוֹ הַזֶּה:

וְשׁוּתָה בְּהִסְבַּחַת שְׁמַיִל:

וּמְמַשִּׁיכִים "וּרְחֵץ" בַּדָּף 22.

BLESSED ARE YOU, Adonai, our God, King of the Universe, who chose us from all peoples, exalted us over all the nations, and hallowed us with His commandments. Lovingly, Adonai, our God, You have given us Shabbatot for rest, happy holidays and joyous festivals, this day of Shabbat and this holiday of Masot, this festival-day of holy convocation, anniversary of our freedom, lovingly, a holy assembly, commemorating the exodus from Egypt. For You have chosen us and made us holier than other peoples. Shabbatot and holy festivals, You gave us with with love and pleasure, with happiness and joy, for a heritage. Blessed are You, Adonai, Sanctifier of Shabbat, Israel and the holidays.

Blessed are You, Adonai, our God, King of the Universe, who has given us life, and has sustained us, and has brought us to this season.

Drink the first cup of wine while reclining to the left.

Continue "Urḥas, on page 23.

קידוש לליל פסח כשחל במוצאי שבת

קֹדֶשׁ. וְרַחֵץ. כְּרַפֵּס. יַחֵץ. מַגִּיד. רְחֹצָה.
מוֹצֵיא מִצָּה. מְרוֹר. כּוֹרֵךְ. שְׁלַחַן עוֹרֵךְ.
צָפוֹן. בְּרֵךְ. הַלֵּל. נְרַצָּה:

קֹדֶשׁ

מוזגין לו כוס ראשון דרך חירות ומחזיקו בידו הימנית ומקדש:

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ
אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:

סִבְרֵי מְרֻנָּן: (והשומעים עונין: לְחַיִּים)

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
בוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
בָּחַר בָּנוּ מִכָּל־עַם, וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לְשׁוֹן,
וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְתַתֵּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה,
מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן, אֶת יוֹם
חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, אֶת־יוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה,

KIDDUSH FOR PESAḤ OCCURRING ON SATURDAY NIGHT

KADESH. URḤAS. KARPAS. YAḤAS. MAGGID. ROḤSAH.
MOSI MASSAH. MAROR. KORECH. SHULḤAN ORECH.
SAFUN. BARECH. HALLEL. NIRSAH:

KADESH—Kiddush

*Pour the first cup of wine. All present hold a full cup of wine
and pay careful attention to the Kiddush recited by the leader.*

These are the feasts of Adonai, the holy convocations,
which you shall proclaim in their seasons.

Attention! My masters. (All respond: To life)

Blessed are You, Adonai, our God, King of the Universe,
Creator of the fruit of the vine.

BLESSED ARE YOU, Adonai, our God, King of the
Universe, who chose us from all peoples,
exalted us over all the nations, and hallowed us with
His commandments. Lovingly, Adonai, our God, You
have given us happy holidays and joyous festivals,
this holiday of Masot, this festival-day of holy
convocation, anniversary of our freedom, lovingly,

זמן חרותנו באהבה מקרא קדש, זכר ליציאת
 מצרים, כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים,
 ומועד קדשך בשמחה ובששון הנחלתנו. ברוך
 אתה יהוה, מקדש ישראל והזמנים:

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם,
 בורא מאורי האש:

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, המבדיל
 בין קדש לחל, ובין אור לחשך, ובין
 ישראל לעמים, ובין יום השביעי לששת ימי
 המעשה, בין קדשת שבת לקדשת יום טוב
 הבבילת, ואת יום השביעי מששת ימי המעשה
 קדשת, והבבילת והקדשת את-עמך ישראל
 בקדשתך. ברוך אתה יהוה, המבדיל בין קדש
 לקדש:

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם,
 שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה:

ושותה בהסיבת שמאל:

a holy assembly, commemorating the exodus from Egypt. For You have chosen us and made us holier than other peoples. Holy festivals, You gave us with with happiness and joy, for a heritage. Blessed are You, Adonai, Sanctifier of Israel and the holidays.

Blessed are You, Adonai, our God, King of the Universe,
Creator of the lights of fire.

BLESSED ARE YOU, Adonai, our God, King of the Universe, who makes the distinction between sacred and profane, between light and darkness, between Israel and other peoples, between the Seventh Day and the six work days. You have distinguished between the sanctity of Shabbat and the sanctity of Yom Tob, and You have sanctified the Seventh Day from the six work days. You have distinguished and sanctified Your people Israel with Your holiness. Blessed are You, Adonai, who distinguished between sacred and sacred.

Blessed are You, Adonai, our God, King of the Universe, who has given us life, and has sustained us, and has brought us to this season.

Drink the first cup of wine while reclining to the left.

Continue "Urḥas, on page 23.

קידוש לליל פסח כשחל בחול

קִדְּשׁ. וּדְרַחֲצֵ. כְּרַפֵּס. יַחֲצֵ. מַגִּיד. רְחִצָּה.
מוֹצִיא מִצָּה. מְרוֹר. כּוֹרֵךְ. שֶׁלַחן עוֹרֵךְ.
צָפוֹן. בְּרֵךְ. הַלֵּל. נִרְצָה:

קִדְּשׁ

מוזגין לו כוס ראשון דרך חירות ומחזיקו בידו הימנית ומקדש:

אֱלֹהֵי מוֹעֲדֵי יְהוָה מְקַרְאֵי קִדְּשׁ
אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:

סְבִרֵי מְרִנָּן: (והשומעים עונין: לְחַיִּים)

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
בוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
בָּחַר בָּנוּ מִכָּל-עַם, וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לְשׁוֹן,
וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְתַתֵּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה,
מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חַגִּים וְזְמַנִּים לְשִׂשׁוֹן, אֶת יוֹם
חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, אֶת-יוֹם טוֹב מְקַרְאֵי קִדְּשׁ הַזֶּה,

KIDDUSH FOR PESAH OCCURRING ON A WEEKNIGHT

KADESH. URHAS. KARPAS. YAHAS. MAGGID. ROHASA.
MOSI MASSAH. MAROR. KORECH. SHULHAN ORECH.
SAFUN. BARECH. HALLEL. NIRSAH:

KADESH—Kiddush

*Pour the first cup of wine. All present hold a full cup of wine
and pay careful attention to the Kiddush recited by the leader.*

These are the feasts of Adonai, the holy convocations,
which you shall proclaim in their seasons.

Attention! My masters. (All respond: To life)

Blessed are You, Adonai, our God, King of the Universe,
Creator of the fruit of the vine.

BLESSED ARE YOU, Adonai, our God, King of the
Universe, who chose us from all peoples,
exalted us over all the nations, and hallowed us with
His commandments. Lovingly, Adonai, our God, You
have given us happy holidays and joyous festivals,
this holiday of Masot, this festival-day of holy
convocation, anniversary of our freedom, lovingly,
a holy assembly, commemorating the exodus from

זמן חרותנו באֵהָבָה מִקְרָא קֹדֶשׁ, זְכוֹר לִי צִיָּאת
מִצְרַיִם, כִּי בָנוּ בְּחֶרֶת וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ מִכָּל־הָעַמִּים,
וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשְׁךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ. בְּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה, מִקְדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְמַנִּים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
שֶׁהַחַיִּינוּ וְקִיָּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזֶמֶן הַזֶּה:

ושותה בהסיבת שמאל:

Egypt. For You have chosen us and made us holier than other peoples. Holy festivals, You gave us with with happiness and joy, for a heritage. Blessed are You, Adonai, Sanctifier of Israel and the holidays.

Blessed are You, Adonai, our God, King of the Universe, who has given us life, and has sustained us, and has brought us to this season.

Drink the first cup of wine while reclining to the left.

יְרַחֵץ

נוטל ידיו כדין נטילת ידיים לאכילת פת, כדי לטבל הכרפס במשקה, ולא יברך על נטילת ידיים, עבר ובירך, טוב ונכון שיסיח דעתו משמירת ידיו בטהרה, כדי שיוכל לטול שוב קודם המוציא בברכה, ועכ"פ אם נזהר לשמור ידיו, ולא הסיח דעתו במשך כל אמירת הסדר מטהרתם, הגם שיש לו לטול ידיו שנית קודם אכילת הפת. לא יברך על נטילה זו, ואפילו שלא בירך על נטילה ראשונה שקודם הכרפס. טוב שלא ישיח עד אחר ברכת בורא פרי האדמה ואכילת הכרפס, משום דתיכף לנטילה ברכה.

כֶּרֶפֶס

יקח פחות מכזית כרפס, או שאר ירקות אם אין הכרפס מצוי, ויטבלנו במי מלח או לימון. וצריך שיהיה מעורב בהם רוב מים, ויברך עליו בורא פרי האדמה ויכוין לפטור בזה המרור שיאכל אחר כך. ויאכלנו בלי היסבה, ואם רצה להיסב רשאי. הכרפס מצוי בו תולעים ולכן יבדקנו יפה יפה, וטוב יותר לקחת מן הקלח שאין מצוי בו תולעים כ"כ וקל לבדוקו, והוא הדין במרור.

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
בוֹרֵא פְּרֵי הָאָדָמָה:**

יַחַץ

יקח את המצה האמצעית מבין השלש המונחות לפניו, ויבצענה לשתיים, את החלק הקטן יניח בין שתי המצות השלימות, והחלק הגדול יותר,

URḤAS—Washing the Hands

Everyone performs ritual handwashing using a cup in the same way as one would wash for bread. Because this handwashing is only for the purpose of eating something dipped in liquid, no blessing is recited. Talking should be avoided until after eating the Karpas.

KARPAS—The Appetizer

Take a piece of karpas (a green vegetable such as celery on which "borei peri ha'adamah" is recited) smaller than a kezayit (kezayit = 1 ounce) and dip it in salt water or vinegar. Recite the following blessing, intending it to apply also to the maror (eaten later)

Blessed are You, Adonai, our God, King of the Universe,
Creator of the fruit of the earth.

YAḤAS—Breaking the Middle Massah

The leader breaks the middle massah of the three massot (shemurot into two parts, one bigger and one smaller. The custom of Aram Soba is to break the massah into a larger vav and a smaller dalet. The larger piece is hidden as the afikoman, while the smaller piece is returned to its place

יצניע במפה לשומרה לאפיקומין. ומנהגנו לבצוע בצורת דל"ת קטנה
ווא"ו גדולה ואחר שכורכין האפיקומין במטפחת שמים על הכתף
ואומרים הפסוק משארותם צרורות בשמלותם וגו'.

מִשְׁאָרֹתֶם צְרֹרֹת בְּשִׂמְלֹתֶם עַל־שִׁכְמֶם.

וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כְּדַבַּר מֹשֶׁה.

ושואלים המסובין: מן זווין ג'איי?

ועונה: מְמִצְרִים.

ושואלים המסובין: וְלַזוּיין ראיח?

ועונה: לִירוּשָׁלַיִם.

ושואלים המסובין: וְאִישׁ פִּי זֹוּדַתְךָ?

ועונה: מִצָּה וּמְרֹר!

מִגִּיד

מצות עשה מן התורה לספר ולהגיד לבניו ספור יציאת מצרים שנאמר
והגדת לבנך ביום ההוא וגו' ולא דוקא בנו אלא עם כל בריה אלא
שהבן קודם, ועיקר המצוה בבן שלא הגיע למצוות, ולפי דעתו של
בן, אביו מלמדו, ואף הנשים חייבות במצוה זו, לדעת כמה מגדולי
הפוסקים. ויתרגמו להן בלע"ז אם אינן מבינות בלשון הקודש.

כֹּהֵא לַחֲמָא עֲנִיא. דִּי אֶכְלוּ אַבְהָתְנָא בְּאַרְעָא

דְּמִצְרַיִם. כָּל־דְּכַפִּין יִיתִי וְיִיכוֹל. כָּל־

between the two remaining massot. The larger piece of massah, placed in a napkin, is held in the right hand and put over the shoulder while the following is said:

Their leftovers were wrapped in their clothing (and carried) on their shoulders. The children of Israel did as Moshe said:

The family then asks him: Where are you coming from?

He replies: From Misrayim (Egypt)!

They then ask: Where are you going?

He replies: To Yerushalayim (Jerusalem)!

They ask: What are your provisions?

He replies: Massah and maror!

MAGGID—The Narration

Recite the following paragraph. Then begin the careful explanation of the Haggadah in a manner reflecting proper reverence for God. During this time the leader should keep in mind that he is fulfilling the commandment, "You shall tell your son." Women also are obligated to participate in the retelling of the story of the exodus from Egypt. Listening with understanding to the retelling of the story is equivalent to actively participating in the retelling.

Behold and see the bread of woe which our ancestors ate while they were enslaved in Egypt. Let all who hunger come partake. Let all who are in need come and join us for the Pesah Seder. For the present we are here, but next year we will be in Eres Yisrael. For the

דְּצָרִיךְ יִיְתִי וַיִּפְסַח. הַשְּׁתָּא הָכָא. לְשָׁנָה הַבְּאָה
בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. הַשְּׁתָּא הָכָא עֲבָדֵי. לְשָׁנָה הַבְּאָה
בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בְּנֵי חוֹרִין:

קודם שיטאלו הבנים מה נשתנה מוזגין לו כוס שני, ויצוה להסיר
הקערה מעל השולחן, כאילו כבר אכלו כדי שיתמהו התינוקות וישאלו,
ואם אין שם בן, אשתו שואלתו, ואם לאו הוא שואל את עצמו, ואפילו
תלמידי חכמים שואלים זה לזה מה נשתנה

מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה. מִכָּל־הַלַּיְלוֹת.
שֶׁבְכָל־הַלַּיְלוֹת אֵין אָנוּ מְטַבְּלִין אֶפְיֵלוּ פַּעַם אַחַת.
וְהַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְעָמִים:
שֶׁבְכָל־הַלַּיְלוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חָמִץ אוּ מִצָּה. וְהַלַּיְלָה
הַזֶּה כָּלוּ מִצָּה:
שֶׁבְכָל־הַלַּיְלוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׂאֵר יֶרְקוֹת. וְהַלַּיְלָה
הַזֶּה מְרוֹר:
שֶׁבְכָל־הַלַּיְלוֹת אָנוּ אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין בֵּין יוֹשְׁבֵי
וּבֵין מְסַבִּין, וְהַלַּיְלָה הַזֶּה כָּלָנוּ מְסַבִּין:

אחרי ששואלין מחזירין הקערה למקומה, ומתחילין עבדים היינו
וממשיכין בקריאת ההגדה בשמחה והתלהבות. ויהיו המצות גלויות
בשעת אמירת ההגדה

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם. וַיּוֹצִיאָנוּ יְהוָה
אֶלְהֵינוּ מִשָּׁם. בְּיַד חֲזָקָה. וּבְזְרוּעַ נְטוּיָה.

present we are still in servitude, but next year we hope to be truly free men.

Pour the second cup of wine. Remove the ceremonial plate in order to arouse the curiosity of the children, who ask:

Mah Nishtannah (The Four Questions)

How different is this night from all other nights!
On all other nights we do not dip our herbs even once;
why on this night do we dip them twice?
On all other nights we eat leavened or unleavened
bread; why on this night only unleavened bread?
On all other nights we eat herbs of any kind; on this
night why only bitter herbs?
On all other nights we eat either sitting or reclining;
why on this night do we all recline?

Return the ceremonial plate to the table. Leave the massot uncovered.

WE WERE SLAVES to Pharaoh in Egypt. But Adonai our God brought us out of there with a strong hand and an outstretched arm. If the Holy One, blessed be He, had not brought our fathers out from Egypt, then

וְאֵלֹהֵינוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ
 מִמִּצְרַיִם עַד יְיָ אֱנֹו וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ. מִשְׁעָבָדִים
 הָיִינוּ לַפְרָעָה בְּמִצְרַיִם. וְאֶפְיָלוּ כָלֵנוּ חֲכָמִים.
 כָּלֵנוּ נְבוֹנִים. כָּלֵנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה. מִצְוָה
 עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיציאת מִצְרַיִם. וְכָל־הַמְרָבָה לְסַפֵּר
 בִּיציאת מִצְרַיִם הַרִי זֶה מִשְׁבַּח:

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְרַבִּי אֶלְעָזָר
 בֶּן עֲזַרְיָה. וְרַבִּי עֲקִיבָא. וְרַבִּי טַרְפוֹן.
 שְׁהָיוּ מְסַבִּין בְּבֵנֵי בְרַק. וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיציאת
 מִצְרַיִם כָּל־אוֹתוֹ הַלַּיְלָה. עַד שֶׁבָאוּ תַלְמִידֵיהֶם
 וְאָמְרוּ לָהֶם. רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאת שְׁמַע
 שֶׁל שַׁחֲרִית:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. הַרִי אֲנִי כְּבֹן
 שֶׁבַעִים שָׁנָה. וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֵּאמֹר יְציאת
 מִצְרַיִם בַּלַּיְלוֹת. עַד שֶׁדִּרְשָׁה בֶּן זוֹמָא שְׁנֵאמַר.
 לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת־יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי
 חַיֶּיךָ. יְמֵי חַיֶּיךָ הַיְמִים. כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ הַלַּיְלוֹת.
 וְחֲכָמִים אֹמְרִים. יְמֵי חַיֶּיךָ. הָעוֹלָם הַזֶּה. כֹּל יְמֵי
 חַיֶּיךָ. לְהַבִּיא לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ:

we, our children and our children's children might still have been enslaved to a Pharaoh in Egypt. Therefore, were we all scholars, all of deep understanding, all of us sages, all versed in the Torah, we would yet be duty bound to tell the story of the exodus from Egypt; and the more one dwells on the story of this exodus the greater his merit.

IT HAPPENED ONCE that Rabbi Eliezer, Rabbi Yehoshua, Rabbi Eleazar ben Azaryah, Rabbi Akiba and Rabbi Tarfon reclining around their Pesah table in B'nei B'rak discussed the exodus from Egypt the whole night through, until their disciples came to them and said, "Masters, the time has come for reciting the Shema of the morning prayers."

RABBI ELEAZAR ben Azaryah said, "Here I am as a man of seventy, and only now through Ben Zoma's interpretation have I attained an understanding of why the exodus from Egypt should be recounted at night. The Book of Deuteronomy says, 'Seven days shall you eat unleavened bread, the bread of affliction . . . that you may remember the day of your going out from the land of Egypt all the days of your life.' 'The days of your life' might mean only the days; '*all* the days of your life' surely includes night and day." The sages go further; they say, "the days of your life" means all your life on this earth; "*all* the days of your life" encompasses also the days of the Mashiah.

בְּרוּךְ הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא. בְּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה
 לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. בְּרוּךְ הוּא. כִּנְגֵד אַרְבָּעָה
 בָּנִים דְּבִרְהַ תּוֹרָה. אֶחָד חָכָם. וְאֶחָד רָשָׁע. וְאֶחָד
 תָּם. וְאֶחָד שְׂאִינֹ יוֹדֵעַ לְשֵׁאל:

חָכָם מָה הוּא אוֹמֵר. מָה הָעֵדוּת וְהַחֲקִים
 וְהַמְּשֻׁפְּטִים אֲשֶׁר עָוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם.
 אֵף אַתָּה אָמֹר לוֹ כְּהַלְכוֹת הַפֶּסַח. אֵין מִפְּטִירִין
 אַחַר הַפֶּסַח אֶפִּיקוּמִין:

רָשָׁע מָה הוּא אוֹמֵר. מָה הָעֵבֶדָה הַזֹּאת לָכֶם.
 לָכֶם וְלֹא לוֹ. וּלְפִי שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן
 הַכָּל כַּפֹּר בְּעֶקֶר. אֵף אַתָּה הִקְהֵה אֶת שְׁנֵי וְאָמֹר־
 לוֹ. בְּעֵבוֹר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם.
 לִי וְלֹא-לוֹ. וְאֵלֹי הָיָה שָׁם לֹא הָיָה נִגְאָל:

תָּם מָה הוּא אוֹמֵר. מִה־זֹּאת. וְאָמַרְתָּ אֵלָיו
 בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם מִבֵּית
 עֲבָדִים:

וְשְׂאִינֹ יוֹדֵעַ לְשֵׁאל. אֵת פֶּתַח לוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר
 וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר. בְּעֵבוֹר
 זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם.

BLESSED BE THE Infinite God who has given the Torah to His people Israel. Blessed be He! Of four sons the Torah speaks—the wise, the sceptic, the simple minded, and the one who knows not even to ask.

I. THE WISE: “When your son shall ask you in time to come, saying, ‘What mean the testimonies and the statutes and the ordinances that Adonai our God has commanded you?’”, impart to this wise questioner all the laws of the Passover down to the last detail of the final Afikoman, which though it concludes the meal, does not end the celebration.

II. THE SCEPTIC: “And it shall come to pass that when your child shall say to you, ‘What is this service of yours?’ . . .” “Of yours,” not of his! He has excluded himself, and by not mentioning God he seems to deny Him. You may taunt him in like manner and thus retort, quoting, “And You shall tell your son in that day, saying, it is because of that which Adonai did to me when I went forth from Egypt.” “To me”, not to him, for had he been there he would not have been redeemed.

III. THE SIMPLE: “And it shall be that when in time to come your son shall ask you, saying ‘What is this?’, you shall say to him, ‘With strength of hand Adonai brought us out from Egypt from the house of bondage.’” —A simple answer to a simple questioner.

IV. THE CHILD unable to ask: “You shall tell your son on that day, saying, it is because of that which Adonai did to me when I went forth from Egypt. . . .” —even though your son did not ask.

יכול מראש חדש? תלמוד לומר ביום ההוא.
 אי ביום ההוא, יכול מבעוד יום? תלמוד
 לומר בעבור זה. בעבור זה, לא אמרתי אלא
 בשעה שמצה ומרור מנחים לפניך:

מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו.
 ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו.
 שנאמר. ויאמר יהושע אל כל-העם. פה אמר
 יהוה אלהי ישראל. בעבר הנהר ישבו אבותיכם
 מעולם. תרח אבי אברהם ואבי נחור. ויעבדו
 אלהים אחרים:

ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר.
 ואולף אותו בכל-ארץ כנען. וארבה את
 זרעו. ואתן-לו את יצחק. ואתן ליצחק את יעקב
 ואת עשו. ואתן לעשו את הר שעיר לרשת
 אותו. ויעקב ובניו ירדו מצרים:

ברוך שומר הבטחתו לישראל ברוך הוא.
 שהקדוש ברוך הוא חשב את הקץ. לעשות
 כמה שאמר לאברהם אבינו בברית בין הבתרים

YOU MIGHT SUPPOSE that we ought to begin on *Rosh Chodesh*, however, we are taught, "On that day." If the interpretation is based "On that day," you might assume that it means during the daytime, however, we are taught, "Because of this." I would not have quoted, "Because of this" except to stipulate that this clearly means that the Haggadah is to be said only at a time when both *massah* and *maror* are set before you.

IN THE BEGINNING our ancestors were idolaters; but now the One Above has drawn us to His service. For so it is related in the Book of Yehoshua: "And Yehoshua said to all the people, so said Adonai, the God of Israel, 'On the other side of the River Euphrates your fathers dwelt of old, Terah father of Abraham and father of Nahor, and they served other gods. But I took your father Abraham from beyond the River, and I led him throughout all the land of Canaan, and multiplied his seed through giving him Yishak. To Yishak I gave Yaakob and Esav. To Esav I gave for an inheritance Mount Seir, but Yaakob and his sons went down to Egypt.' "

BLESSED BE HE who redeems His promise to Israel. The Holy One, blessed be He, was mindful of the destined day to fulfil His word pledged to Abraham our father at the covenant of sacrifice when He said to Abram, "surely know that your descendant will be sojourners in a land that is not theirs, and they shall serve there and be afflicted for four hundred years.

שֶׁנֶאֱמַר. וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יְדַע תִּדְעָה. כִּי־גַר יִהְיֶה
 זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם. וַיַּעֲבֹדוּם וַעֲנֹנוּ אֹתָם אַרְבַּע
 מֵאוֹת שָׁנָה. וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִכִּי.
 וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בְּרַכְּשׁ גָּדוֹל:

יכסה המצות ויאחז הכוס בידו הימנית.

היא שְׁעֵמֶדָה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ. שֶׁלֹּא אֶחָד בְּלִבָּד
 עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵינוּ. אֲלֵא שֶׁבְּכָל־דּוֹר
 וְדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵינוּ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מִצִּילָנוּ מִיָּדָם:

יניח הכוס ויגלה המצות.

צא וְלִמָּד, מַה בִּקֵּשׁ לָבוּ הָאֲרָמִי. לַעֲשׂוֹת לִיעֲקֹב
 אָבִינוּ. שֶׁפָּרְעָה לֹא גָזַר אֲלֵא עַל הַזְּכָרִים.
 וְלָבוּ בִקֵּשׁ לַעֲקוֹר אֶת הַכֹּל. שֶׁנֶאֱמַר אֲרָמִי אֲבִד
 אָבִי. וַיֵּרֶד מִצְרַיִמָּה וַיִּגְר שָׁם בְּמֵתִי מְעַט. וַיְהִי
 שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עַצוֹם וְרַב:

ויֵרֶד מִצְרַיִמָּה. אָנוּס עַל פִּי הַדְּבָר. וַיִּגְר שָׁם.
 מִלִּמָּד שֶׁלֹּא יֵרֶד לְהַשְׁתַּקֵּעַ אֲלֵא לְגוֹר שָׁם.
 שֶׁנֶאֱמַר וַיֹּאמְרוּ אֵל פֶּרְעָה לְגוֹר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. כִּי

But also know that the nation whom they shall serve I will judge, and thereafter they shall go forth with great substance."

Cover the massot, lift the cup of wine in the right hand, but do not drink of it, and say:—

THIS PROMISE MADE to our fathers holds true also for us in every generation. Not one alone has risen against us, but in every generation there are those who rise against us to destroy us; but the Holy One, blessed be He, rescues us from their hand.

Set down the cup and uncover the massot.

CONSIDER AND LEARN that Laban the Aramean would have spelled for us greater destruction than Pharaoh planned. Compare what he sought to do to Yaakob our father. While Pharaoh's decree threatened only the newborn males, Laban would have destroyed our father, and thus all of us his descendants to this day. For the Biblical verse may be read, "The Aramean was bent on destroying Yaakob my father," who, however, went down to Egypt, and sojourned there, few in Number, and there He became a nation, great and strong, and numerous."

"**HE** WENT DOWN to Egypt"—under divine compulsion. "And sojourned there"—words which teach that Yaakob went down to Egypt not to settle, but only to sojourn there for a time. For it is said of the sons of Yaakob, "And they said to Pharaoh, to sojourn in the

אִין מְרַעָה לְצֹאן אֲשֶׁר לְעִבְדֶּיךָ. כִּי־כָבֵד הָרַעַב
 בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. וְעַתָּה יֵשְׁבוּ נָא עִבְדֶּיךָ בְּאֶרֶץ גֹּשׁוֹן:
 בְּמִתֵּי מֵעֵט. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ
 אֲבוֹתֶיךָ מִצְרַיִם. וְעַתָּה שְׂמֵךְ יְהוָה
 אֶלֶיךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרַב:

וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי גָּדוֹל. מְלֻמֵּד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצִינִים
 שֵׁם לְגוֹי גָּדוֹל וְעֵצוֹם כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וּבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבוּ וַיַּעֲצֻמוּ בְּמֵאֵד. וַתִּמְלֹא
 הָאֶרֶץ אֹתָם:

וְרַב. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רַבָּה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךָ.
 וַתִּרְבֵי וַתִּגְדְּלִי וַתִּבְאֵי בְּעַדֵי עַדְיִים. שְׂדֵים
 נָכְנוּ וַשְּׁעָרַי צִמְחוּ. וְאֵת עַרְוִי וְעַרְוִי:

וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיַּעֲנוּנוּ. וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה
 קָשָׁה:

וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. הָבָה
 נִתְחַכְמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה. וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה
 מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם־הוּא עַל שְׂנְאֵינוּ. וְנִלְחַם בָּנוּ
 וְעָלָה מִן הָאֶרֶץ:

land we have come, for there is no pasture for your servants' flocks because the famine is severe in the land of Canaan. So now let your servants dwell in the land of Goshen."

"FEW IN NUMBER"—as was said by Moshe to Israel, "With but seventy souls your fathers went down to Egypt, but now Adonai, your God, has made you as the stars of the heavens for multitude."

"AND THERE HE became a great nation"—teaching that Israel became there a distinctive people. "Great and strong"—as is related in the Book of Exodus, "And the children of Israel were fruitful and increased abundantly, and multiplied and became great and strong, and the land was filled with them."

"AND NUMEROUS"—as the prophet Ezekiel declares, "Abundant as the growth of the field I have made you, and you have become numerous and great. . . ."

"AND THE EGYPTIANS treated us ill, and oppressed us, and they set upon us hard servitude."

"AND THE EGYPTIANS treated us ill"—as Pharaoh said in the Biblical text, "Come, let us deal craftily with them, lest they increase yet more, and it may be that when war occur they will be added to our enemies, fight against us and go up out of the land."

וַיַּעֲנוּנוּ. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וַיִּשְׁימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים
 לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם. וַיְכֹן עָרֵי
 מִסְכָּנוֹת לַפְּרֵעָה אֶת פִּיתָם וְאֶת רַעְמֵסֶס:

וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וַיַּעֲבִידוּ
 מִצְרַיִם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ:

וַנִּצְעַק אֶל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. וַיִּשְׁמַע יְהוָה
 אֶת־קִלְנוֹ וַיִּרְא אֶת־עֲנִיָּנוּ וְאֶת־עֲמָלְנוּ
 וְאֶת־לַחֲצֵנוּ:

וַנִּצְעַק אֶל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.
 וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הֵהֵם. וַיָּמָת מֶלֶךְ
 מִצְרַיִם. וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעְקוּ.
 וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה.

וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קִלְנוֹ. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וַיִּשְׁמַע
 אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם. וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת
 בְּרִיתוֹ. אֶת אַבְרָהָם, אֶת יִצְחָק, וְאֶת יַעֲקֹב:

וַיִּרְא אֶת־עֲנִיָּנוּ. זֶה פְּרִישׁוֹת הַדָּרֶךְ אֶרֶץ. כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר. וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיִּדַע אֱלֹהִים:

“AND OPPRESSED US”—as the following Bible verse relates, “So the Egyptians set taskmasters over them in order to oppress them with their burdens; and they built Pitom and Raamses as store-cities for Pharaoh.”

“AND THEY SET upon us hard servitude”—as a later Biblical verse declares, “And Egypt made the children of Israel serve with hardship.”

“SO WE CRIED to Adonai, the God of our fathers, and Adonai heard our voice, and He saw our affliction, and our burden and our oppression.”

“SO WE CRIED to Adonai, the God of our fathers”—the verse in Exodus recounts, “And it came to pass in the course of those many days that the king of Egypt died, and the children of Israel moaned because of their servitude and cried out, and the outcry from their servitude came up unto God.”

“AND ADONAI HEARD OUR VOICE”—as the following verse goes on to tell, “And God heard their groaning, for God remembered His covenant with Abraham, with Yishak and with Yaakob.”

AND HE SAW OUR AFFLICTION—this phrase suggests the enforced separation of husband and wife under Pharaoh’s persecution. “And God saw the children of Israel and God took knowledge of them.”

**וְאֶת-עַמְלָנוּ. אֵלֹהֵי הַבָּנִים כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וַיַּעַז
פָּרְעָה לְכָל-עַמּוֹ לֵאמֹר. כָּל-**

הַבָּן הַיְלֹוד הַיִּאֲרָה תִשְׁלִיכֶהוּ. וְכָל-הַבַּת תַּחֲיוֹן:

**וְאֶת לַחֲצֵנוּ, זֶה הַדְּחַק. כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְגַם-רָאִיתִי
אֶת הַלְחֵץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם:**

**וַיִּזְעִי אֲנוּ יְהוּה מִמִּצְרַיִם. בְּיַד חֲזָקָה. וּבְזֹרַע
נְטוּיָה. וּבְמִרְא גָדֹל. וּבְאֲתוֹת
וּבְמִפְתִּים:**

**וַיִּזְעִי אֲנוּ יְהוּה מִמִּצְרַיִם. לֹא עַל-יַדִּי מִלְאָךְ.
וְלֹא עַל-יַדִּי שְׂרָף. וְלֹא עַל-יַדִּי שְׁלִיחַ.
אֶלֹא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֶצְמוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר.
וְעַבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה. וְהַפִּיתִי כָל-
בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד-בְּהֵמָה. וּבְכָל-
אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעֲשֶׂה שְׁפָטִים. אֲנִי יְהוּה:**

**וְעַבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲנִי וְלֹא מִלְאָךְ. וְהַפִּיתִי
כָּל-בְּכוֹר. אֲנִי וְלֹא שְׂרָף. וּבְכָל-אֱלֹהֵי
מִצְרַיִם אֲעֲשֶׂה שְׁפָטִים. אֲנִי וְלֹא שְׁלִיחַ. אֲנִי יְהוּה
אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר:**

“AND OUR BURDEN”—this recalls the drowning of the male children, as is said, “And Pharaoh charged all his people saying, ‘Every son that is born you shall cast into the Nile, though every daughter you may keep alive.’”

“AND OUR OPPRESSION”—as the Bible says, “And now, behold, the outcry of the children of Israel has come to Me, and I have also seen the oppression with which the Egyptians are oppressing them.”

“AND ADONAI BROUGHT US FORTH FROM EGYPT, WITH A STRONG HAND, AND WITH AN OUTSTRETCHED ARM, AND WITH GREAT REVELATION, AND SIGNS, AND PORTENTS.”

“AND ADONAI BROUGHT US FORTH FROM EGYPT”—not by an angel, not by a seraph, not by a messenger, but by Himself, in His glory, the Holy One, blessed be He. For so Scripture records God’s words, “And I will pass through the land of Egypt on that night, and I will smite all the first-born in the land of Egypt from man to beast, and against all the gods of Egypt I will execute judgments. It is I, Adonai.”

“AND I WILL PASS THROUGH THE LAND OF EGYPT ON THAT NIGHT”—I and not an angel; “and I will smite all the first-born in the land of Egypt”—I and not a Seraph; “and against all the gods of Egypt I will execute judgments”—I and not a messenger; “It is I, Adonai”—I and no other.

**בְּיַד חֲזָקָה. זֶה הַדָּבָר. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. הִנֵּה יָד
יְהוָה הוֹיָה בְּמִקְנֵךְ אֲשֶׁר בְּשׂוּדָה. בַּסּוּסִים.
בַּחֲמוּרִים. בַּגְּמָלִים. בַּבָּקָר. וּבַצֹּאן. דָּבָר כָּבֵד
מְאֹד:**

**וּבְזִרְע נְטוּיָה. זֶה הַחֶרֶב כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וַחֲרַבוּ
שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ נְטוּיָה עַל־יְרוּשָׁלַם:**

**וּבְמִרְא גָדֹל. זֶה גְלוֹי שְׂכִינָה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.
אוּ הַנְּסָה אֱלֹהִים לָבוֹא לְקַחַת לוֹ גּוֹי
מִקְרֹב גּוֹי. בְּמִסָּת. בְּאֲתוֹת. וּבְמוֹפְתִים. וּבְמִלְחָמָה.
וּבְיַד חֲזָקָה וּבְזִרְע נְטוּיָה. וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים. כְּכֹל
אֲשֶׁר־עָשָׂה לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵיכֶם:**

**וּבְאֲתוֹת. זֶה הַמַּטָּה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאֵת הַמַּטָּה
הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ. אֲשֶׁר תִּעֲשֶׂה בּוֹ
אֶת־הָאֲתוֹת:**

כשיאמר דם ואש ותמרות עשן, ישפוך בעל הבית מכוסו מעט יין לתוך כוס שבורה, וכן כשמזכיר המכות בפרט דם צפרדע וכו' ובכלל דצ"ך עד"ש באח"ב סך הכל ט"ז פעמים, ונוהגים לשפכו כלו, וכן יש משפחות שנהגו להביא כוס מים, ועל כל שפיכת יין שופכים מעט מים, וכשמסיים הסדר הנ"ל ישפוך הכל לכיור, וישטוף כוס היין וידיחנו, וימזגנו שנית.

“**WITH** A STRONG hand”—this phrase is taken to allude to the cattle plague, as was said to Pharaoh, “Behold, the hand of Adonai will be against your cattle that is in the field, against the horses, the donkeys, the camels, the herds, and the flocks, a very grievous cattle-plague.”

“**AND** WITH OUTSTRETCHED arm”—words which allude to the sword, just as in the verse of Chronicles, “His sword unsheathed in his hand, outstretched against Jerusalem.”

“**AND** WITH GREAT revelation”—this is the revelation of the Divine Presence to Israel, as is said in Deuteronomy, “Or has God adventured to come to draw a nation for Himself out of another nation, with trials, with signs and with portents, and with battle, and with strong hand and outstretched arm, and with great revelations, as all that Adonai your God did for you in Egypt before your eyes?”

“**AND** SIGNS”—this suggests the rod of Moshe of which it is said, “And you, Moshe, shall take in your hand this rod with which you shall do the signs.”

The leader holds the wine cup. When he reaches the words “blood and fire and pillars of smoke,” he spills into a dish one drop of wine for each of the three expressions. Another drop is spilled as each of the Ten Plagues is enumerated, and three additional drops accompany the reciting of “Desach Adash B’ahab.” In total, 16 drops are spilled. The spilled wine is discarded, and the cup is refilled.

וּבְמוֹפְתֵימִים. זֶה הַדָּם כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.
וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.
דָּם. וְאֵשׁ. וְתִמְרוֹת עֵשׂוֹן:

דְּבַר אַחֵר. בְּיַד חֲזָקָה שְׁתֵּימִים. וּבְזִרְעֵי נְטוּיָה
שְׁתֵּימִים. וּבְמוֹרָא גָדֹל שְׁתֵּימִים. וּבְאֲתוֹת
שְׁתֵּימִים. וּבְמִפְתֵּימִים שְׁתֵּימִים:

אֱלֹהֵי עֶשֶׂר מִכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל
הַמִּצְוִיִּים בְּמִצְוִיִּים. וְאֱלֹהֵי הַן.

דָּם. צְפֻרְדֵּעַ. כַּנֵּיִם. עֲרוֹב. דְּבַר. שְׁחִין.
בָּרַד. אֲרָבָה. חֲשֵׁךְ. מַכַּת בְּכוֹרוֹת:

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה נוֹתֵן בָּהֶם סִימָנִים.
דְּצִ"ךְ. עַד"ש. בְּאַח"ב:

רַבִּי יוֹסֵי הַגָּלִילִי אוֹמֵר. מִנֵּיִן אַתָּה אוֹמֵר. שְׁלֵקוּ
הַמִּצְוִיִּים בְּמִצְוִיִּים עֶשֶׂר מִכּוֹת. וְעַל הַיָּם
לָקוּ חַמְשִׁים מִכּוֹת. בְּמִצְוִיִּים מָה הוּא אוֹמֵר.
וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטְמִים אֶל-פְּרַעְיָה אֶצְבָּע אֱלֹהִים הִיא.
וְעַל-הַיָּם מָה הוּא אוֹמֵר. וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד
הַגְּדֹלָה. אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְוִיִּים. וַיֵּרָאוּ הָעַם

“AND PORTENTS”—this phrase alludes to the plague of blood, as is suggested by the verse of the prophet Joel, “I will put portents in heaven and on earth, blood and fire and pillars of smoke.”

A SUGGESTED enumeration drawn from the words of the text: “And the Lord brought us forth from Egypt with” —

“Strong.” “Hand.”—two words,
 “Outstretched.” “Arm.”—two words,
 “Great.” “Revelation.”—two words,
 “Signs.”—a plural, i.e. two,
 “Portents.”—a plural, i.e., two; in all, ten.

THESE WERE THE ten plagues which the Holy One, blessed be He, brought upon the Egyptians in Egypt:—

Blood, frogs, gnats, fly-swarms, cattle-plague, boils, hail, locusts, darkness, the smiting of the first-born.

RABBI YEHUDAH MADE their Hebrew initials into an acrostic mnemonic, *Desach Adash B’ahab*, in order to impress their order and avoid mentioning them by name.

RABBI YOSE THE Galilean asked how can one try to show that following the ten plagues in Egypt itself there were fifty plagues at the Reed Sea. Of one of the plagues in Egypt it is said, “The soothsayers said to Pharaoh, ‘the plague is the *finger* of God’,” while at the Reed Sea it is said, “And Israel saw the strong *hand* which Adonai had shown against Egypt, and the

אֶת־יְהוָה וַיֵּאֱמִינוּ בַיהוָה וּבַמּוֹשֶׁה עֲבָדוּ. כִּמָּה
 לָקוּ בְּאֶצְבָּע. עֶשֶׂר מִכּוֹת. אָמַר מִעֲתָהּ. בְּמִצְרַיִם
 לָקוּ עֶשֶׂר מִכּוֹת. וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים מִכּוֹת:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר. מִנֵּין שְׁכַל־מִכָּה וּמִכָּה
 שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל־הַמִּצְרַיִם
 בְּמִצְרַיִם. הִיְתָה שֶׁל אַרְבַּע מִכּוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר. יִשְׁלַח־
 בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ. עֲבָרָה וְזָעַם וְצָרָה. מִשְׁלַחַת מִלְּאֲכֵי
 רָעִים. עֲבָרָה אַחַת. וְזָעַם שְׁתֵּים. וְצָרָה שְׁלֹשׁ.
 מִשְׁלַחַת מִלְּאֲכֵי רָעִים אַרְבַּע. אָמַר מִעֲתָהּ,
 בְּמִצְרַיִם לָקוּ אַרְבָּעִים מִכּוֹת. וְעַל־הַיָּם לָקוּ מֵאַתְיִם
 מִכּוֹת:

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר. מִנֵּין שְׁכַל־מִכָּה וּמִכָּה שֶׁהֵבִיא
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם.
 הִיְתָה שֶׁל חֲמִשׁ מִכּוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר. יִשְׁלַח־בָּם חֲרוֹן
 אַפּוֹ. עֲבָרָה וְזָעַם וְצָרָה. מִשְׁלַחַת מִלְּאֲכֵי רָעִים.
 חֲרוֹן אַפּוֹ אַחַת. עֲבָרָה שְׁתֵּים. וְזָעַם שְׁלֹשׁ. וְצָרָה
 אַרְבַּע. מִשְׁלַחַת מִלְּאֲכֵי רָעִים חֲמִשׁ. אָמַר מִעֲתָהּ,
 בְּמִצְרַיִם לָקוּ חֲמִשִּׁים מִכּוֹת. וְעַל הַיָּם לָקוּ מֵאַתְיִם
 וְחֲמִשִּׁים מִכּוֹת:

people revered Adonai and believed in Adonai and in His servant Moshe." If one finger of God in Egypt caused ten plagues, then you might assume that the whole hand of God at the Reed Sea would cause fifty plagues.

RABBI ELIEZER SAID, in like manner one could show that every plague which the Holy One, blessed be He, brought in Egypt upon the Egyptians was fourfold in character. For it is said in the Tehillim, "He sent against the Egyptians in His burning anger, wrath, indignation, trouble, and the sending of messengers of evil." According to this interpretation each plague descended with wrath (1), indignation (2), trouble (3), and the sending of messengers of evil (4). If, then, the Egyptians in Egypt were stricken by the finger of God with ten fourfold plagues making forty, from the whole hand of God at the Red Sea they would have suffered two hundred plagues.

RABBI AKIBA SAID along the same lines you could show that every plague which the Holy One, blessed be He, brought in Egypt upon the Egyptians, was fivefold in character. Interpret the same verse of Tehillim to say, "He sent against the Egyptians His burning anger (1), wrath (2), indignation (3), trouble (4), and the sending of messengers of evil (5)." If, then, the Egyptians in Egypt were stricken by the finger of God with ten fivefold plagues making fifty, from the whole hand of God at the Red Sea they would have suffered two hundred and fifty plagues.

כַּמָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לְמָקוֹם עָלֵינוּ:
 אֱלֹהֵינוּ הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם,
 וְלֹא-עָשָׂה בָּהֶם שְׂפָטִים, דִּיּוּנוֹ:
 אֱלֹהֵינוּ עָשָׂה בָּהֶם שְׂפָטִים,
 וְלֹא-עָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם, דִּיּוּנוֹ:
 אֱלֹהֵינוּ עָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם,
 וְלֹא הָרַג בְּכוֹרֵיהֶם, דִּיּוּנוֹ:
 אֱלֹהֵינוּ הָרַג-בְּכוֹרֵיהֶם,
 וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת מְמוֹנָם, דִּיּוּנוֹ:
 אֱלֹהֵינוּ נָתַן לָנוּ אֶת-מְמוֹנָם,
 וְלֹא קָרַע לָנוּ אֶת-הַיָּם, דִּיּוּנוֹ:
 אֱלֹהֵינוּ קָרַע לָנוּ אֶת-הַיָּם,
 וְלֹא הֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחָרְבָהּ, דִּיּוּנוֹ:
 אֱלֹהֵינוּ הֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחָרְבָהּ,
 וְלֹא-שָׁקַע צַרֵּינוּ בְּתוֹכוֹ, דִּיּוּנוֹ:
 אֱלֹהֵינוּ-שָׁקַע צַרֵּינוּ בְּתוֹכוֹ,
 וְלֹא-סָפַק צַרְכָּנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, דִּיּוּנוֹ:
 אֱלֹהֵינוּ סָפַק צַרְכָּנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה,
 וְלֹא-הֶאֱכִילָנוּ אֶת-הַמָּן, דִּיּוּנוֹ:
 אֱלֹהֵינוּ הֶאֱכִילָנוּ אֶת-הַמָּן,
 וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת-הַשַּׁבָּת, דִּיּוּנוֹ:

How many the marks of grace one after the other that
the One Above conferred on us!

Had He brought us out of Egypt,
without executing judgments against them,
it would have been enough for us.

Had He executed judgments against them
but not against their gods,
it would have been enough for us.

Had He executed judgments against their gods
but had not slain their firstborn,
it would have been enough for us.

Had He slain their firstborn,
and not given us their wealth,
it would have been enough for us.

Had He given us their wealth,
but had not split the Sea for us,
it would have been enough for us.

Had He split the Sea for us,
without leading us through it on dry land,
it would have been enough for us.

Had He led us through it on dry land,
without drowning our oppressors in it,
it would have been enough for us.

Had He drowned our oppressors in it
without taking care of our needs
in the desert for forty years,
it would have been enough for us.

Had He taken care of our needs
in the desert for forty years
without feeding us the *manna*,
it would have been enough for us.

Had He fed us the *manna*
 without giving us Shabbat,
 it would have been enough for us.

Had He given us Shabbat
 without bringing us to Mount Sinai,
 it would have been enough for us.

Had He brought us to Mount Sinai
 without giving us the Torah,
 it would have been enough for us.

Had He given us the Torah
 without bringing us into Eres Yisrael,
 it would have been enough for us.

Had He brought us into Eres Yisrael
 without building the Sanctuary for us,
 it would have been enough for us.

HOW MANIFOLD, HOW unbounded, then, is the goodness to us of the One Above! He brought us forth from Egypt, and on the Egyptians and their gods He brought judgments. He smote their first-born and took of their wealth. He cleft the Reed Sea, led us through it on dry paths, drowned our foes, satisfied our needs for forty years in the desert, gave us the *manna* for food and Shabbat for rest, brought us to Mount Sinai, gave us the Torah, led us into the Eres Yisrael, and built for us the Sanctuary for expiation of all our sins.

RABBAN GAMLIEL THE elder would say: He who has not explained the following three elements of the meal has not fulfilled the duty of the Haggadah—

פֶּסַח • מַצֵּה • זְמַנּוֹהָ:

לא יגבייה הזרוע שבקעורה שהוא זכר לקרבן פסח, שלא יראה כאילו מקרישו לכה, אלא יסתכל בו ודיו.

פֶּסַח שְׁתֵּי אֲבוֹתֵינוּ אֲכִילִים בְּזִמְנוֹ שְׁתֵּי-
הַמַּקְלֵשׁ קָלִים עַל-שׁוֹמֵם מְדָה • עַל-שׁוֹמֵם טֶפֶסַח
הַמִּדְרָשׁ הוּא עַל-פֶּסַח יִשְׂרָאֵל וְעַל-מַצֵּהוֹ:
טֶפֶסַח עַל-בְּתֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל כְּמַצֵּהוֹם בְּנִיפּוֹ אֶת-
טֶפֶסַחֵם • וְנִמְצְאוּם זָכָר טֶפֶסַח הוּא לַיהוָה • אֲשֶׁר
הַמִּדְרָשׁ הוּא עַל-פֶּסַח יִשְׂרָאֵל וְעַל-מַצֵּהוֹ:
טֶפֶסַח עַל-בְּתֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל כְּמַצֵּהוֹם בְּנִיפּוֹ אֶת-

יגבייה פרוסת המצה ויראה למסובים.

מַצֵּה זֶה הַמַּצֵּה הַזֶּה הוּא מַצֵּהוֹם עַל-שׁוֹמֵם מְדָה • עַל-שׁוֹמֵם
טֶפֶסַח הַמִּדְרָשׁ הוּא עַל-פֶּסַח יִשְׂרָאֵל וְעַל-מַצֵּהוֹ:
טֶפֶסַח עַל-בְּתֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל כְּמַצֵּהוֹם בְּנִיפּוֹ אֶת-
טֶפֶסַחֵם • וְנִמְצְאוּם זָכָר טֶפֶסַח הוּא לַיהוָה • אֲשֶׁר
הַמִּדְרָשׁ הוּא עַל-פֶּסַח יִשְׂרָאֵל וְעַל-מַצֵּהוֹ:
טֶפֶסַח עַל-בְּתֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל כְּמַצֵּהוֹם בְּנִיפּוֹ אֶת-

PESAH—THE PASCHAL LAMB,
 MASSAH—UNLEAVENED BREAD,
 MAROR—BITTER HERBS

The zeroa is not raised in order that it not appear that sanctified meat may be eaten outside of the Holy Temple. The leader looks at the zeroa and says:

THE PASCAL SACRIFICE which our fathers ate so long as the Temple stood—what does it mean? It was because the Holy One, blessed be He, *passed over* the houses of our fathers in Egypt when the Egyptians were smitten, as is told in the Biblical verse, “And you shall say it is the Pesah sacrifice for Adonai, who passed over the houses of the children of Israel in Egypt when He smote Egypt and rescued our houses. And the people bowed down and worshipped.”

The leader displays the broken massah to all present, and says:

THIS UNLEAVENED BREAD which we eat—what does it mean? Because there was not time for the dough of our ancestors in Egypt to become leavened before the supreme King of kings, the Holy One, blessed be He, revealed Himself to them and redeemed them. Thus it is told in the Bible, “And the dough which they had brought out from Egypt they baked into cakes of massah, for it had not leavened, because they were thrust out of Egypt and they could not tarry, nor had they prepared for themselves any provisions.”

יגביה המזוזר ויראנו למסוככים.

מורור זה שאנו אוכלים על-שום מה. על-
 שנים שפוררו המצריים את-חיי אבותינו
 במצרים. ששומר בכלבנים. ובכל-עודה פשדה. את
 כל-עצמותם אשר-עדהו פנים פורה:

בכל-הור ודור תיב אדם להראות את עצמו
 כאפי הווא יצא מצריים. ששומר.
 והגדת לבנה פנים הווא לאמר. פועבור זה עשה
 יהנה לי פצאתי מצריים. שלא את-אבותינו
 פכלר שאל הוודיש פורה הווא לא לא אנו
 שאל עפיהם. ששומר. והווינו הווא משם למען
 הכי אנו. לתת לנו את-הלוי אשר נשבע
 לאבותינו:

מכסה המצות ואוחז הכוס בידו עד גאל ישראל.

והוא
 לאמר. וקלנו את-הפנים
 וקלנו את-הפנים. לקלנו
 וקלנו את-הפנים. לקלנו
 וקלנו את-הפנים. לקלנו

The leader displays the maror to all present, and says:

THIS MAROR WHICH we eat—what does it mean? It is because the Egyptians embittered the life of our fathers in Egypt, as is told in the Bible, “And they embittered their lives with hard servitude with mortar and bricks, with every kind of field work, and with all their servitude which they made them serve with rigor.”

IN EVERY GENERATION one must look upon himself as if he personally had come forth from Egypt, in keeping with the Biblical command, “And you shall tell your son in that day, saying, it is because of that which Adonai did to *me* when I went forth from Egypt.” For it was not alone our fathers whom the Holy One, blessed be He, redeemed, but also us whom He redeemed with them, as it is said, “And us He brought out from there so that He might lead us to, and give us, the land which He swore to our fathers.”

Cover the massot and raise the wine cup. The cup should remain elevated until “Redeemer of Israel:”

THEREFORE IT IS OUR happy duty to praise in song and worshipfully to thank, glorify and extol Him who wrought all these wonders for our fathers and for us. He brought us forth from bondage to

freedom, from subjection to redemption, from sorrow to joy, from mourning to festivity, and from darkness to great light. Let us therefore sing before Him a new song, Halleluyah.

PRAISE GOD! PRAISE, you servants of Adonai, praise the Name of Adonai. The name of Adonai will be blessed—from now—forever. The Name of Adonai is praised from the rising of the sun to its setting. High above all nations, is Adonai above the heavens, is His Glory. Who is like Adonai, our God, Who dwells on high, [yet] looks down so low in the heavens and [upon] the earth? He raises up the poor from the dust, He lifts up the needy from the dunghills, to seat [them] with nobles, with the nobles of His people. He returns the barren woman to the home [as] a joyful mother of children. Praise God!

WHEN ISRAEL WENT out of Egypt, the House of Yaakob from a people of an alien language. Judah became His holy nation, Israel, His dominion. The sea saw and fled, the Jordan turned back. The mountains skipped like rams, the hills like young sheep. What bothers you, sea, that you flee; Jordan, that you turn backwards? Mountains, that you skip like rams—hills, like young sheep? Tremble, earth, before the Master, from before the God of Yaakob, Who turns the rock into a pool of water, the flintstone into a fountain of water.

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
 גָּאָלְנוּ וְגָאֵל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם.
 וְהַגִּיעָנוּ הַלֵּילָה הַזֶּה. לְאֵכוֹל בּוֹ מִצֵּה וּמְרוֹר. כֵּן
 יְהוּה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הַגִּיעָנוּ לְמוֹעֲדִים
 וְלְרִגְלִים אַחֲרִים הַבָּאִים לְקִרְאתָנוּ לְשָׁלוֹם. שְׂמֵחִים
 בְּבִנְיַן עִירָךְ. וְשֹׁשֵׁיִם בְּעִבּוֹדְתָךְ. וְנֹאכְלֵי שֵׁם מִן
 הַזִּבְחִים. וּמִן הַפְּסָחִים. אֲשֶׁר יִגִּיעַ דָּמָם עַל־קִיר
 מִזְבִּיחֶךָ לְרַצּוֹן. וְנִזְדָּה לְךָ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלְתָּנוּ
 וְעַל־פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, גָּאֵל יִשְׂרָאֵל:**

שותה כוס שניה בלי ברכה, בהיסבת שמאל, ואם שתה בלא היסבה,
 או שהיסב על צד ימין, חוזר ושותה בהיסבה.

רְחִיעָה

יטול ידיו כדת, ויברך על נטילת ידים.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
 אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם:

BLESSED ARE YOU, Adonai, our God, King of the universe, who has redeemed us and redeemed our fathers from Egypt, and brought us to this night to eat unleavened bread and bitter herbs. Even so, Adonai our God and God of our fathers, lead us on, rejoicing in the upbuilding of Siyon Your city and happy in Your service, to other festal days and pilgrim festivals—may these come upon us in peace! Then at Pesah when partaking of the offerings brought to Your altar in Siyon and fulfilling Your behests we shall sing to You a new song of praise for our redemption and the deliverance of our soul. Blessed are You, Adonai, Redeemer of Israel.

*Drink the second cup on wine while reclining on the left side.
No blessing is recited:*

ROḤSAH— RITUAL WASHING OF THE HANDS

In preparation for the meal all wash their hands and recite the following blessing:—

BLESSED ARE YOU, Adonai our God, King of the universe, who has sanctified us with His commandments and enjoined on us the cleansing of the hands.

מוציא מצה

שעור כזית לדיין דאתכא דמרן סמכינן כשלושים גרם (1 אונס), מיהו בחולה וזקן יש להקל בשיעור של 20 גרם והיה במרור.

יש לאכול בליל פסח לכל הפחות כארבעה זיתים מצה בשיעור הנ"ל, ומ"מ זקן או חולה די לו שיאכל כזית מצה בתחילה, וכזית מדור, ולכורך יקח חתיכה קטנה של מצה ומרור, ובאכילת האפיקומין יאכל כזית מצה, ומקל בשיעודה כנ"ל.

צריך להיסב על צד שמאל בעת אכילת המצה, ואם לא הסב, או שהיסב על צד ימין חוזר ואוכל בהיסבה בלא ברכה אפילו אם הפסיק בשיחה בטילה.

אסור לאכול עם המצה מאכל אחר ביחד, דאתי רשות ומבטל למצוה, ואם טיבל בחומץ וכיו"ב שהוא דבר מועט יצא בדיעבד. ואולם אם הוא זקן, או חולה וקשה עליו לאכול כזית מצה בפני עצמה, יכול להשרותה במים, או לטבל בתבשיל דבר מועט.

מצוה מן המוכרח להשתדל להשיג מצה שמורה משעת קצירה ושנאיפתה בעכוורת יד לצאת י"ח מצה בליל פסח לכל הדיעות, ומכל מקום אם לא מצא אלא שמורה משעת לישה, או האפוייה במכונה יוצא בה י"ח ומברך עליה.

יקח כל המצות ביזו כסדר שמונחות לפניו, הפרוסה בין שתי השלימות, ויברך ברכת המוציא.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הַעוֹלָם,
הַמוֹצֵא נֶאֱמָר מִן הַלֶּחֶם:

שומט התחתונה ומברך על אכילת מצה על העליונה והפרוסה.

אֲשֶׁר קִבְּלֵנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְיִצְּאֵנוּ עִלְיָא-עֵלְיָא מִיָּמֵינוּ:
בּוֹרֵךְ מִן הַשְּׁלִימָה וְהַפְרוּסָה כּוֹזֵת מִכֵּל אַחַת, וְיִטְבְּלֵם בְּמִלַּח וְיֵאָכְלֵם

MOSI MASSAH

The generally accepted measure of a kezayit is 30 grams or 1 ounce. For the sick or elderly 20 grams is sufficient.

One is required to eat four zetim (4 ounces as above) of massah on the seder nights. However, a sick or elderly person should, if possible, eat one kezayit at Mosi-Massah and a kezayit of maror. For korech a small piece of masah and maror are permissible. For afikoman a kezayit massah. In the case of the sick or elderly, the kezayit may be as small as 2/3 ounce (as above).

While eating the massah, one must lean to the left. If one did not lean or if one leaned to the right, he must eat another kezayit while leaning to the left (without reciting the blessing a second time).

One should try to have massah shemurah (massah that has been watched from the time of harvest) for the seder. If this is not available, any Passover massah is sufficient.

The leader raises the three massot, with the broken one still between the two whole ones, and says:

BLESSED ARE YOU, Adonai our God, King of the universe, who brings forth bread from the earth.

The leader sets down the bottom massah, still holding the other two. With intention to fulfill the commandment of eating massah, he says:

BLESSED ARE YOU, Adonai our God, King of the universe, who has sanctified us with His commandments and enjoined on us the eating of massah.

The leader breaks off a piece the size of a kezayit (1 ounce) from each of the two massot, dips them in salt, and eats them

בהיסבה ביחד, ואם קשה לו, יאכל הכזית שמן העליונה תחילה, ואחר כך הכזית שמן הפרוסה, ובדיעבד אם אכל כזית אחד יצא.

מְרוֹר

יקח כזית מרור וישקענו כלו בחרוסת, ולא ישהנו בתוכו שלא יתבטל טעם מרירותו, ומטעם זה צריך לנער החרוסת מעליו, ויברך על אכילת מרור ויאכלנו בלא היסבה, וברכת בורא פרי האדמה לא יברך שכבר נפטר בברכת הכרפס.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל־אֲכִילַת מְרוֹר:

כוֹרֵךְ

יקח כזית מצה מן המצה השלישית, וכורכה עם כזית מרור ומטבולן בחרוסת, ואין צריך לנער החרוסת וקודם שיאכל יאמר זכר למקדש כהלל וכו', ואוכלם בהיסבה, ואם אכל הכורך בלא היסבה, אין צריך לחזור ולאכלו בהיסבה.

זְכוֹר לְמִקְדָּשׁ. כְּהֵלֵל הַזֵּקֵן שֶׁהָיָה כּוֹרֵךְ וְאוֹכְלוֹ
בְּבֵת אֶחָת. לְקַיֵּם מִה שֶׁנֶּאֱמַר עַל מִצְוֹת
וּמְרוֹרִים יֵאָכְלוּ:

while reclining. He then gives all present similar amounts (at a minimum, one kezayit), and all eat the massa while reclining. If the two massot do not suffice for all those present, other massah shemurah should be distributed.

MAROR—THE BITTER HERBS

The leader takes a kezayit of maror and dips it in ḥaroset. He distributes a kezayit of maror to all present, who also dip the maror in ḥaroset. Most of the ḥaroset should then be removed from the maror. The leader recites the following blessing, all respond, "Amen," and the maror is then eaten, without reclining.

BLESSED ARE YOU, Adonai our God, King of the universe,, who has sanctified us with His commandments and enjoined on us the eating of maror.

KORECH—HILLEL'S SANDWICH

Take a kezayit from the third massah, and a kezayit of maror and ḥazeret. Combine them, and dip them in ḥaroset. Eat the combination while reclining, first saying:

Recall the practise of Hillel the Elder who lived at a time when the Temple still stood. He would put together a piece of the Pesah lamb, massah and maror and eat them as one, to fulfil the exact wording of the Biblical injunction, "They shall eat the Pesah-offering together with massah and maror."

שְׁלַחַן עֹזֵר

מנהגנו שקודם הסעודה אוכלים הביצה זכר לקרבן חגיגה, ומטבלה במלח ואומר "זכר לקרבן חגיגה" ואוכלה, ואחר כך לוקח בעל הבית הזרוע שבקערה, ומחלק ממנו לכל בני הבית וקודם אכילה יש נוהגים לומר "זכר לקרבן פסח". וסועדים לבם בשמחה וטוב לבב.

זְכֹר לְקָרְבַּן חֲגִיגָה.

צָפוֹן

לאחר שגמר סעודתו, אוכלים מהמצה המונחת במטפחת כזית לכל אחד, זכר לקרבן פסח הנאכל על השבע, ויש מחמירין לאכול ב' כזיתות, אחד זכר לקרבן פסח ואחד זכר למצה הנאכלת עמו. ומדינא די בכזית, וקודם שיאכלנו יאמר זכר לקרבן פסח הנאכל על השבע, ויאכלנו בהיסבת שמאל ואם אכלו בלא היסבה, יחזור ויאכל כזית אחר בהיסבה, ואכילת האפיקומין לכחתילה תהיה קודם חצות.

זְכֹר לְקָרְבַּן פֶּסַח הַנֶּאֱכָל עַל הַשֶּׁבַע:

לא יאכל דבר אחר האפיקומין, ואם טעה ואכל פרי וכיו"ב חוזר ואוכל האפיקומין, כדי שישאר טעם מצה בפיו, ואם בירך ברכת המזון אין צריך לחזור ולאכול האפיקומין, ומ"מ מותר לשתות מים אחר האפיקומין. אבל לא שאר משקין, ואם אחר אמירת הסדר יושב ועוסק בהלכות הפסח ובספור יציאת מצרים, ורוצה להתעורר ולהפיג יינו רשאי לשתות תה או קפה.

SHULḤAN ORECH—THE MEAL

The leader takes the roasted egg from the ceremonial plate and distributes hard-boiled eggs to all present. The eggs are dipped in salt water and eaten, first saying:

In commemoration of the Holiday-sacrifice.

According to the custom of Aram Soba, the leader distributes to all present a piece of the zeroa (prepared by cooking, then roasting).

SAFUN—THE AFIKOMAN

After the festive meal is concluded, the leader distributes to each person a kezayit of the broken massah that was hidden earlier as the afikoman. The custom of some people is to eat one kezayit of the afikoman as a reminder of the Pesah offering, and a second kezayit as a reminder of the massah that was eaten with the Pesah offering. Before eating the afikoman, say:

In commemoration of the Pesah-sacrifice,
eaten while satiated.

Eat the afikoman while reclining. After the afikoman is eaten, no other food may be eaten, nor may any intoxicating beverages be drunk. However, drinking coffee or tea (even sweetened) is permitted.

הַלֵּל

יטול ידיו למים אחרונים, ויברך ברכת המזון על הכוס, וקודם שימזוגנו
 ישטוף הכוס וידיחנו ופאלו הוא נקי, ומקבלו בשתי ידיו, וכשמחתחי
 לברך יאחזנו בידו הימנית בלי סיוע השמאלית, ויגביהנו טפח מעל
 השולחן. ויתן עיניו בכוס שלא יסח דעתו, וכל זה נוהג בכל המסובים
 ולא רק בגדול הבית.

הַלֵּל
 סוף הַלֵּל
 וְעַתָּה יְהוָה לְמַעַן לֵאמֹר
 וְעַתָּה יְהוָה לְמַעַן לֵאמֹר
 וְעַתָּה יְהוָה לְמַעַן לֵאמֹר
 וְעַתָּה יְהוָה לְמַעַן לֵאמֹר
 וְעַתָּה יְהוָה לְמַעַן לֵאמֹר
 וְעַתָּה יְהוָה לְמַעַן לֵאמֹר
 וְעַתָּה יְהוָה לְמַעַן לֵאמֹר

שלישה שאכלו כאחד, המברך אומר: עטרה שאכלו כאחד, המברך אומר:

בְּרַחֲמֶיךָ
 יהם עונים
 שְׁמִים

המברך אומר
 וְהָיָה שְׂמֵךְ לְיִשְׂרָאֵל
 יהם עונים

בְּרַחֲמֶיךָ
 יהם עונים
 שְׁמִים

המברך אומר
 וְהָיָה שְׂמֵךְ לְיִשְׂרָאֵל
 יהם עונים

המברך חוזר:
 וְעַתָּה יְהוָה לְמַעַן לֵאמֹר
 וְעַתָּה יְהוָה לְמַעַן לֵאמֹר

המברך חוזר:
 וְעַתָּה יְהוָה לְמַעַן לֵאמֹר
 וְעַתָּה יְהוָה לְמַעַן לֵאמֹר

BARECH—GRACE AFTER MEALS

After the meal, wash your hands and say:

I WILL BLESS Adonai at all times—His praise is constantly in my mouth. In the final analysis all is heard, so fear God and heed his commandments, for that is [the lot of] all mankind. My mouth will declare the praise of Adonai, and all flesh will bless His holy Name forever and ever. And we will bless God from now and forever. *haleluyah!* And he said to me, “this is the table which is before Adonai.”

When three or more men have eaten together add the following. If ten or more men have eaten together include the words in parentheses, and skip the corresponding bracketed words.

The leader says: With your permission:

The others reply: Heaven.

The leader says: Let us bless [Him] (our God) for we have eaten from His [bounty].

The others reply: Blessed is [He,] (our God,) for we have eaten from His [bounty], and through His great goodness we have lived.

The leader repeats: Blessed is [He,] (our God,) for we have eaten from His [bounty], and through His great goodness we have lived.

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל
הַזֶּן אוֹתָנוּ וְאֵת הָעוֹלָם כְּלוּ בְטוֹבוֹ. בְּחֵן.
בְּחֶסֶד. בְּרִיּוֹחַ וּבְרַחֲמִים. נָתַן לָחֶם לְכָל־בָּשָׂר. כִּי
לְעוֹלָם חֲסָדוֹ: וּבְטוֹבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ
וְאֵל יַחְסֹר־לָנוּ מְזוֹן תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הוּא
אֵל זֶן וּמַפְרִיֵּס לְכָל. וְשָׁלַחֵנוּ עֲרוּךְ לְכָל. וְהִתְקִין
מִחֵיה וּמְזוֹן לְכָל־בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא בְרַחֲמָיו
וּבְרוֹב חֲסָדָיו. כְּאֲמוֹר. פּוֹתַח אֶת־יְדָךְ. וּמִשְׁבִּיעַ
לְכָל־חַי רְצוֹן: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַזֶּן אֶת־הַכֹּל:

נוֹדָה לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאַבּוֹתֵינוּ
אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה בְּרִית וְתוֹרָה
חַיִּים וּמְזוֹן. עַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ
מִבֵּית עַבְדִּים. וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׁרָנוּ. וְעַל
תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמִדְתָּנוּ. וְעַל חֻקֵּי רְצוֹנְךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ.
וְעַל חַיִּים וּמְזוֹן שֶׁאַתָּה זֶן וּמַפְרִיֵּס אוֹתָנוּ:

וְעַל הַכֹּל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ
וּמְבָרְכִים אֶת שְׁמֶךָ כְּאֲמוֹר, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ.
וּבִרְכַתְּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאֶרֶץ הַטוֹבָה אֲשֶׁר
נָתַתְּ־לָךְ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, עַל הָאֶרֶץ וְעַל הַמְּזוֹן:

BLESSED ARE YOU, Adonai, our God, King of the universe, the Mighty One, Who nourishes us and the entire world with His goodness, with favor, with kindness, with relief and with mercy. He provides food for all flesh, for His kindness endures forever. And through His great goodness, we have never lacked and we will not lack food always, forever and ever. For He is Almighty Who nourishes and maintains all, and His table is set for all, and He prepared sustenance and nourishment for all His creatures which He has created with kindness and compassion. As it is said: "Open Your hand and satisfy the desire of every living being." Blessed are You, Adonai, Who nourishes all.

WE THANK YOU, Adonai, our God, for Your parceling out as a heritage to our fathers, a land which is desirable, good, and spacious; a covenant and Torah; life and sustenance; for Your bringing us out of the land of Egypt, and redeeming us from the house of bondage; for Your covenant which You sealed in our flesh; for Your Torah which You taught us; for the statutes of Your will, which You made known to us; for life and sustenance with which You nourish and maintain us.

FOR EVERYTHING, Adonai, our God, we thank You and bless Your Name, as it is said: "When You have eaten and are satisfied, You will bless Adonai, your God, for the good land which He has given to you." Blessed are You, Adonai, for the land and for the food.

רַחֵם יהוה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹךְ.
 וְעַל-יְרוּשָׁלַם עִירְךָ. וְעַל הַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן
 כְּבוֹדְךָ. וְעַל הַיְכָלְךָ. וְעַל מְעוֹנֶךָ. וְעַל דְּבִירְךָ.
 וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו.
 אָבִינוּ רַעֲנוּ. זוֹנְנוּ. פְּרַנְסָנוּ. כִּלְכַלְנוּ. הִרְוִיחֵנוּ.
 הַרוּחַ לָנוּ מִהֲרָה מְכַל-צָרוֹתֵינוּ. וְאַל-תִּצְרִיכֵנוּ
 יהוה אֱלֹהֵינוּ לְיַדֵּי מִתְנַנּוֹת בָּשָׂר וְדָם. וְלֹא לְיַדֵּי
 הַלְוָאֹתָם. שְׂמִתְנַנְתֶּם מְעוֹטָה. וְחִרְפְתֶּם מְרֻבָּה.
 אֲלֹא לְיַדְךָ הַמְּלֵאָה וְהַרְחֲבָה. הַעֲשִׂירָה וְהַפְתּוּחָה.
 שְׁלֹא נִבּוֹשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְלֹא נִכָּלֵם לְעוֹלָם הַבָּא.
 וּמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ תִּחְזַרְנָה לְמִקּוּמָהּ
 בְּמִהֲרָה בְּיָמֵינוּ:

בשבת מוסיפין:

רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יהוה אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוֹת
 יוֹם הַשְּׁבִיעִי. הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ הַזֶּה. כִּי יוֹם
 גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ הוּא מְלַפְנֶיךָ. נִשְׁבּוֹת בּוֹ וְנִגְנוּחַ בּוֹ
 כְּמִצְוֹת חֲקֵי רְצוֹנְךָ. וְאַל תְּהִי צָרָה וְיִגּוֹן בְּיוֹם
 מְנוּחָתֵנוּ. וְהִרְאֵנוּ בְּנִחְמַת צִיּוֹן בְּמִהֲרָה בְּיָמֵנוּ. כִּי
 אַתָּה הוּא בְּעַל הַנְּחָמוֹת. וְאַף עַל פִּי שְׂאֲכַלְנוּ
 וְשָׂתִינוּ חֲרָבָן בֵּיתְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ לֹא שָׁכַחְנוּ.

HAVE COMPASSION, Adonai, our God, on us, and on Yisrael, Your people, and on Yerushalayim, Your city, and on Sion, the dwelling place of Your glory, on the kingship of the house of David, Your anointed; and on the great and holy House upon which Your Name is called. Our God, our Father tend us, nourish us, maintain us, sustain us, relieve us and grant us relief, Adonai, our God, speedily, from all our troubles. Adonai, our God—may we never be in need of the gifts of men nor of their loans—for their gifts are petty and their dishonor great—but only of Your hand which is full, generous, rich and open, so that we may not be shamed in this world, nor humiliated in the World-to-Come. And may You restore the kingdom of the house of David— Your anointed, quickly, in our lifetime.

On Shabbat add:

Favor and strengthen us Adonai, our God, through Your commandments, and through the commandment of the seventh day, this great and holy Sabbath. For it is a great and holy day before You. On it we refrain from work and we rest on it, as ordained by Your will. Let there be no distress or sorrow on the day of our rest. Show us the consolation of Sion, quickly in our days, for You are the Master of deliverance. And though we ate and drank, we have not forgotten the destruction

אל תִּשְׁכַּחֲנוּ לְנֶצַח וְאל תִּזְנַחֲנוּ לְעַד. כִּי אֵל מֶלֶךְ
גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אַתָּה:

אֱלֹהֵינוּ ואלהי אבותינו יְעֹלָה וַיָּבֵא יִגְיַע יִרְאָה
וַיִּרְצֶה יִשְׁמַע יִפְקֹד וַיִּזְכֹּר זְכוֹרֹנָנוּ.
וְזָכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. זְכוֹרוֹן יְרוּשָׁלַם עִירָךְ. וְזָכְרוֹן
מִשְׁיַח בְּוָדוֹד עֲבָדֶךָ. וְזָכְרוֹן כָּל־עַמּוֹךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל
לְפָנֶיךָ לְפִלִּיטָה לְטוֹבָה. לְחַן לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים.
בְּיוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה. בְּיוֹם טוֹב מְקַרָּא קָדֹשׁ
הַזֶּה. לְרַחֵם בּוֹ עָלֵינוּ וּלְהוֹשִׁיעֵנוּ. זְכוֹרֵנוּ יְהוּה
אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפְקֹדֵנוּ בּוֹ לְבָרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ
בוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. בְּדַבָּר יִשׁוּעָה וּרַחֲמִים. חוּס
וְחַנּוּן וְחַמּוּל וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֱלֹהֶיךָ
עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה:

וְתַבְנֶה יְרוּשָׁלַם עִירָךְ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ
אַתָּה יְהוּה, בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם. בִּלְחַשׁ אָמוֹן:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוּה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, לְעַד.
הָאֵל אָבֵינוּ מִלְּפָנֶינוּ. אֲדִירָנוּ. בּוֹרְאָנוּ.
גּוֹאֲלָנוּ. קְדוֹשָׁנוּ. קְדוֹשׁ יַעֲקֹב. רוֹעֵנוּ. רוֹעֵה
יִשְׂרָאֵל. הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב לְכָל. שְׂבֻכָל-

of Your great and holy House. Never forget us or reject us, for You are a great and holy King.

OUR GOD, AND God of our fathers, may our remembrance, the remembrance of our fathers, the remembrance of Yerushalayim your city, and the remembrance of *Mashiah*, the son of David, Your servant, go up and arrive, reach, be seen, and be desired, be heard, be remembered, together with the remembrance of Your entire people, the House of Yisrael, before you, for goodness, for grace, for kindness, and for compassion, on this Festival of Massot, on this festival day of holy convocation, to the end that You show compassion to us, and deliver us. Remember us, Adonai our God, for goodness; remember us on it for a blessing; deliver us on it with a good life, with [Your] command of salvation and compassion. Spare and be gracious unto us, pity and have compassion upon us, and deliver us, for unto You, our eyes [are lifted], for You are God, a merciful and Gracious King.

SPEEDILY REBUILD YOUR city, Yerushalayim, in our days. Blessed are You, Adonai, Who builds Yerushalayim, *softly say*: Amen.

BLESSED ARE YOU, Adonai, our God, King of the universe forever, the Almighty, our Father, our King, our Mighty One, our Creator, our Redeemer, our Holy One, Holy One of Yaakob, our Shepherd, Shepherd of Yisrael, the King, Who is good and beneficent to all. Every single day He has done

יום וְיוֹם הוּא הַטֵּיב לָנוּ. הוּא מְטִיב לָנוּ.
 הוּא יֵיטִיב לָנוּ. הוּא גְמָלָנוּ. הוּא גּוֹמְלָנוּ.
 הוּא יְגַמְלָנוּ לְעַד חַן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרִיזוּחַ
 וְהַצְלָה וְכָל-טוֹב: הַרְחֵמֵן הוּא יִשְׁתַּבַּח עַל-פֶּסַח
 כְּבוֹדוֹ: הַרְחֵמֵן הוּא יִשְׁתַּבַּח בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:
 הַרְחֵמֵן הוּא יִשְׁתַּבַּח בָּנוּ לְדוֹר וְדוֹרִים: הַרְחֵמֵן
 הוּא קָרוֹן לְעַמּוֹ יְרִים: הַרְחֵמֵן הוּא יִתְפָּאֵר בָּנוּ
 לְנֶצַח נְצָחִים: הַרְחֵמֵן הוּא יִפְרֶנְסֵנוּ בְּכָבוֹד וְלֹא
 בְּבִזּוּי, בְּהִתַּר וְלֹא בְּאֶסוּר, בְּנַחַת וְלֹא בְּצַעַר:
 הַרְחֵמֵן הוּא יִתֵּן שָׁלוֹם בֵּינֵינוּ: הַרְחֵמֵן הוּא
 יִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל-מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ: הַרְחֵמֵן
 הוּא יַצְלִיחַ אֶת-דַּרְכֵינוּ: הַרְחֵמֵן הוּא יִשְׁבּוֹר
 עוֹל הַגָּלוּת מִהֲרָה מֵעַל צִוְאַרְנוּ: הַרְחֵמֵן הוּא
 יוֹלִיכֵנוּ מִהֲרָה קוֹמְמִיּוֹת לְאֶרְצֵנוּ: הַרְחֵמֵן הוּא
 יִרְפָּאֵנוּ רְפוּאָה שְׁלֵמָה. רְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאָת
 הַגּוּף: הַרְחֵמֵן הוּא יִפְתַּח לָנוּ אֶת יְדוֹ הַרְחֵבְהָ:
 הַרְחֵמֵן הוּא יְבָרֵךְ אֶת כָּל-אֶחָד וְאֶחָד מִמֶּנּוּ
 בְּשֵׁמוֹ הַגָּדוֹל כָּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם
 יִצְחָק וְיַעֲקֹב בְּכָל מְקַל כָּל. כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ יַחַד

good, does good, and will do good to us. He has rewarded us, He rewards us, He will reward us forever with favor, kindness, and compassion, relief, rescue and everything good. (Amen) The Merciful One will be praised on the throne of His honor. The Merciful One will be praised in heaven and on earth. The Merciful One will be praised by us for all generations. May the Merciful One raise the might of His people. May the Merciful One be glorified through us for all eternity. May the Merciful One maintain us with honor and not with disgrace; with that which is permitted and not with that which is forbidden; with comfort and not with pain. May the Merciful One instill peace among us. May the Merciful One send blessing, plenty and success in all our endeavors. May the Merciful One prosper our ways. May the Merciful One quickly break the yoke of exile from our necks. May the Merciful One lead us upright to our land. May the Merciful One heal us completely, a healing of soul and body. May the Merciful One open His bountiful hand for us. May the Merciful One bless each and every one of us through His great Name, just as our forefathers Abraham, Yishak and Yaakob were blessed "in all things," "from everything," and "with everything"; so may He bless us, all of us together, with

בְּרָכָה שְׁלֵמָה. וְכֵן יְהִי רְצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן: הַרְחֵמֵן
הוּא יִפְרוֹשׁ עָלֵינוּ סֶפֶת שְׁלוֹמוֹ:

בשבת מוסיפין:

הַרְחֵמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ עוֹלָם שְׁפָלוֹ שֶׁבַת וּמְנוּחָה
לְחַיֵי הָעוֹלָמִים:

הַרְחֵמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ יוֹם שְׁפָלוֹ טוֹב:

הַרְחֵמֵן הוּא יִטַע תּוֹרָתוֹ וְאַהֲבָתוֹ בְּלִבֵּנוּ וְתִהְיֶה
יְרֵאתוֹ עַל פְּנֵינוּ לְבִלְתִּי נַחֲטָא:

אורח מוסיף:

הַרְחֵמֵן הוּא יְבַרֵךְ אֶת הַשְּׁלַחַן הַזֶּה שְׂאֲכָלְנוּ עָלָיו
וַיִּסְדֵּר בּוֹ כָּל מַעֲדָנֵי עוֹלָם, וַיְהִי כִּשְׁלַחְנוּ שָׁל
אֲבֵרָהֶם אָבִינוּ כָּל־דָּעַב מִמֶּנּוּ יֹאכֵל וְכָל־צָמָא מִמֶּנּוּ
יִשְׁתֶּה: הַרְחֵמֵן הוּא יְבַרֵךְ בְּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וּבְעַל
הַסֵּעֵדָה הַזֹּאת, הוּא. וּבְנֵיו. וְאִשְׁתּוֹ. וְכָל־אֲשֶׁר לוֹ,
וְלֹא יִבוֹשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא יִכָּלֵם לְעוֹלָם הַבָּא.
אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן:

הַרְחֵמֵן הוּא יְחַיֵּנוּ וַיִּזְכֵּנוּ וַיְקַרְבֵּנוּ לְיָמוֹת
הַמְּשִׁיחַ וּלְבְנֵי בֵית הַמִּקְדָּשׁ וּלְחַיֵי
הָעוֹלָם הַבָּא. מְגִדוֹל יְשׁוּעוֹת מִלְכוֹ. וְעֲשֵׂה־חֶסֶד

a perfect blessing and so may it be His will and let us say amen. May the Merciful One spread the shelter of His peace over us.

On Shabbat, say:

May the Merciful One let us inherit a world which will be completely Shabbat and rest, for life everlasting.

MAY THE MERCIFUL One cause us to inherit that day which is completely good.

MAY THE MERCIFUL One implant His law and His love in our heart, and may the fear of Him be on us lest we sin.

A guest says:

May the Merciful One bless this table on which we have eaten and array it with earth's choicest of foods. May it be as the table of our father Abraham at which all who were hungry would eat and all who were thirsty would drink. May the Merciful One bless the master of this house, the host of this meal, him, his children, his wife and all his possessions. May he not be shamed in this world nor humiliated in the World-to-Come. Amen, may it be His will.

MAY THE MERCIFUL One grant us life and merit to bring us close to the days of Mashiah and life of the World-to-Come. He Who is a tower of deliverance to His king, and shows kindness to

לְמַשִּׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזֶרְעוֹ עַד-עוֹלָם: כְּפִירִים רָשׁוּ
 וְרָעִבוּ וְדוֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא-יִחְסְרוּ כָּל-טוֹב: נַעַר
 הָיִיתִי גַם-זֶקֶנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צְדִיק נֶעְזֵב. וְזֶרְעוֹ
 מִבֶּקֶשׁ לֶחֶם: כָּל-הַיּוֹם חוֹנֵן וּמְלוֹה. וְזֶרְעוֹ לְבִרְכָה:
 מִה-שָּׂאֲכָלְנוּ יִהְיֶה לְשִׁבְעָה. וּמִה-שִּׁשְׁתִּינוּ יִהְיֶה
 לְרַפּוּאָה. וּמִה-שֶׁהוֹתַרְנוּ יִהְיֶה לְבִרְכָה. כְּדַכְתִּיב
 וַיֵּתֶן לְפָנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּוֹתְרוּ כְּדָבָר יְהוָה: בְּרוּכִים
 אַתֶּם לַיהוָה. עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר
 יִבְטַח בַּיהוָה. וְהָיָה יְהוָה מִבְּטָחוֹ: יְהוָה עֵז לְעַמּוֹ
 יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם: עוֹשֵׂה שָׁלוֹם
 בְּמִרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל
 כָּל-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:

אחר שגמר ברכת המזון יברך בורא פרי הגפן וישתנו בהיסבה, ואם
 לא היסב חוזר ושותה בהיסבה ולא יברך.

כּוֹס-יִשׁוּעוֹת אֲשָׂא, וּבִשֵּׁם יְהוָה אֶקְרָא:
 סְבְרֵי מִרְגָּן. (והמסובין עונים: לְחַיִּים.)
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
 בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

His anointed, to David and his descendants forever. Young lions feel want and hunger, but those who seek Adonai will not lack any good thing. I was young and I have grown old, yet I have never seen a righteous man forsaken, nor his children begging for bread. All day long he is gracious and lends, and his seed is blessed. Let us be satiated with that which we have eaten, and let that which we have drunk be curative. Let that which we have left over be for a blessing, as it is written: "He set [food] before them, they ate and left over, according to the word of Adonai." Blessed are you unto Adonai, the Maker of heaven and earth. Blessed is the man who trusts in Adonai, and Adonai will be his security. Adonai will give strength to His people, Adonai will bless His people with peace. May He who makes peace in His high heavens, mercifully make peace for us and for all Yisrael, and say amen.

I will raise the cup of deliverance,
and I will call upon the Name of Adonai.
Attention, my masters: (All answer: To Life!)

Recite the following blessing over the third cup, with the intention of applying it also to the fourth cup:

Blessed are You, Adonai, our God, King of the Universe,
Creator of the fruit of the vine.

Drink the third cup of wine while reclining.

Pour the fourth cup of wine. The Hallel is then recited, in a joyous manner.

הַלֵּל

ישטוף הכוס וידיחנו, וימלאנו יין, ומתחיל שפוך חמתך וכו'.

שִׁפְךָ חֲמַתְךָ אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא־יִדְעוּךָ. וְעַל־
מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ: כִּי אָכַל
אֶת יַעֲקֹב. וְאֵת נֹהוּ הַשָּׁמוֹ:

יאמר ההלל בשמחה וחדוה, והכוס יהיה בידו כדי לגמור עליו את ההלל, ואם קשה עליו לאחזו כל משך זמן זה, יוכל להניחו לפניו ודיו. יזהר לסיים את ההלל קודם חצות לילה, ואם נתאחר אחר חצות, לא יחתום בברכת יהללוך.

לֹא לָנוּ, יְהוּה לֹא־לָנוּ, כִּי לְשִׁמְךָ תָּנוּ כְּבוֹד,
עַל־חֲסִדֶּךָ עַל־אַמְתֶּךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ
הַגּוֹיִם אֵי־הֵנָּא אֶל־הֵיחֵם: וְאֵלֵהֵינוּ בְּשָׁמַיִם, כֹּל
אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה: עֲצַבֵיָהֶם כָּסַף וְזָהָב, מַעֲשֵׂה יְדֵי
אָדָם: פֶּה־לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ, עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ:
אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ, אֵף לָהֶם וְלֹא יִרְיחוּ:
יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן, רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְלְכוּ, לֹא־
יִהְיוּ בְּגִרוֹנָם: כְּמוֹזֶהם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם, כֹּל אֲשֶׁר־
בִּטַח בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בִּטַח בִּיהוּה, עֲזָרָם וּמִגְנָם
הוּא: בֵּית אֶהְרֹן בִּטְחוּ בִיהוּה, עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא:
יִרְאִי יְהוּה בִטְחוּ בִיהוּה, עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא:

HALLEL

POUR OUT YOUR wrath upon the nations that do not recognize You, and upon the kingdoms that do not call upon Your Name. For they have devoured Yaakob, and his habitation they have laid waste.

NOT FOR OUR sake, Adonai, not for our sake, but to Your Name give honor, for the sake of Your kindness, for the sake of Your truth. Why should the nations say, "Where now is their God?" And [indeed,] our God is in heaven, whatever He desires, He does. Their idols are silver and gold, products of human hands. They have a mouth but cannot speak, they have eyes but cannot see, they have ears but cannot hear, they have a nose, but cannot smell. Their hands cannot feel. Their feet cannot walk, they cannot speak with their throat. Like them shall be their makers—all who put their trust in them. Israel, trust in Adonai; He is their help and their shield. House of Aharon, trust in Adonai; He is their help and their shield. [You] who fear Adonai, trust in Adonai; He is their help and their shield.

יהוה זְכַרְנוּ יְבָרֶךְ, יְבָרֶךְ אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל, יְבָרֶךְ
 אֶת-בֵּית אַהֲרֹן: יְבָרֶךְ יְרֵאֵי יְהוָה הַקְּטַנִּים
 עִם-הַגְּדֹלִים: יִסַּף יְהוָה עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם וְעַל-
 בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה, עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:
 הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה, וְהָאָרֶץ נָתַן לַבְּנֵי-אָדָם: לֹא
 הַמֹּתִים יִהְלְלוּ-יְהוָה, וְלֹא כָל-יִרְדֵי דוֹמָה: וְאֲנַחְנוּ
 נְבָרֶךְ יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם, הַלְלוּ-יְהוָה:

אֶהְבֹּתִי כִּי-יִשְׁמַע יְהוָה אֶת-קוֹלִי תַחֲנוּנָי: כִּי-
 הָטָה אָזְנוֹ לִי, וּבִימֵי אֶקְרָא: אֶפְפוּנֵי
 חֲבַלֵי-מָוֶת, וּמִצָּרֵי שָׂאוֹל מִצְּאוּנֵי, צָרָה וַיִּגּוֹן
 אֶמְצָא: וּבִשְׁם יְהוָה אֶקְרָא, אָנָּה יְהוָה מִלְּטָה נַפְשִׁי:
 חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק, וְאַלְהֵינוּ מֵרַחֵם: שֹׁמֵר פֶּתָאִים
 יְהוָה, דַּלּוֹתַי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבֵי נַפְשִׁי לַמְּנוּחֵיכִי,
 כִּי-יְהוָה גָּמַל עֲלַיְכִי: כִּי חֲלַצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת, אֶת-
 עֵינַי מִן-דְּמָעָה, אֶת-רַגְלִי מִדָּחַי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי
 יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר, אָנֹכִי
 עֲנִיתִי מְאֹד: אָנֹכִי אֶמְרֹתִי בַחֲפוּזִי כָּל-הָאָדָם כֹּזֵב:
מִה-אָשִׁיב לַיהוָה, כָּל תַּגְּמוֹלוֹהִי עָלַי: כּוֹס-
 יְשׁוּעוֹת אֲשָׂא, וּבִשְׁם יְהוָה אֶקְרָא:

ADONAI, MINDFUL OF US, will bless—He will bless the House of Israel; He will bless the House of Aharon. He will bless those who fear Adonai, the small ones along with the great. May Adonai increase you, you and your children. Blessed are you unto Adonai, the Maker of heaven and earth. The heaven is the heaven of Adonai, but the earth He gave to mankind. The dead do not praise God, nor do those who go down into the silence (of the grave). But we will bless God from now forever. Praise God!

I LOVE WHEN Adonai hears my voice, my prayers. Because He turned His ear to me, throughout my days I will call [upon Him]. I am encompassed with pangs of death and the narrow confines of the grave come upon me; trouble and sorrow I encounter. And upon the Name, Adonai, I call “I beseech You, Adonai, save my soul.” Gracious is Adonai and righteous, and our God is compassionate. Adonai protects the simple; I was brought low and He delivered me. Return, my soul, to your restfulness, for Adonai has rewarded you bountifully. For You freed my soul from death, my eye from tears, my foot from stumbling. I will walk before Adonai in the land of the living. I had faith (even) when I said, “I suffer greatly.” I said in my haste, “All men are deceitful.”

HOW CAN I REPAY Adonai for all the rewards He bestowed on me? I will raise the cup of deliverance, and upon the Name, Adonai, I will call.

נְדָרֵי לַיהוָה אֲשֶׁלֶם, נִגְדָה-נָא לְכָל-עַמּוֹ: יְקַר
 בְּעֵינַי יְהוָה הַמּוֹתֵה לַחֲסִידָיו: אָנָּה יְהוָה כִּי-אֲנִי
 עֲבָדְךָ, אֲנִי-עֲבָדְךָ בְּוַאֲמַתְךָ, פִּתְחֵת לְמוֹסְרֵי: לְךָ-
 אֲזַבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבִשְׁם יְהוָה אֶקְרָא: נְדָרֵי לַיהוָה
 אֲשֶׁלֶם, נִגְדָה-נָא לְכָל-עַמּוֹ: בְּחִצְרוֹת בַּיִת יְהוָה,
 בְּתוֹכְכִי יְרוּשָׁלַם, הִלְלוּיָהּ:

הִלְלוּ אֶת-יְהוָה כָּל-גּוֹיִם, שִׁבְחֻהוּ כָּל-הָאֲמִיּוֹת:
 כִּי גִבּוֹר עָלֵינוּ חֲסִדּוֹ, וְאֶמֶת-יְהוָה לְעוֹלָם,
 הִלְלוּיָהּ:

הוֹדוּ לַיהוָה כִּי-טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 יֹאמְרוּ-נָא יִשְׂרָאֵל, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 יֹאמְרוּ-נָא בֵּית-אֱהֲרֹן, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 יֹאמְרוּ-נָא יִדְאֵי יְהוָה, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:

מִן-הַמִּצַּר קִרְאתִי יְהוָה, עֲנֵנִי בַמְּדֻחָב יְהוָה: יְהוָה
 לִי לֹא אִירָא, מִהַיַּעֲשֶׂה לִּי אָדָם:
 יְהוָה לִי בְּעֲזָרִי, וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשִׁנְאֵי: טוֹב
 לַחֲסוֹת בְּיְהוָה מִבְּטַח בְּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בְּיְהוָה
 מִבְּטַח בַּנְּדִיבִים: כָּל-גּוֹיִם סָבְבוּנִי, בְּשֵׁם יְהוָה
 כִּי אֲמִילָם: סָבּוּנִי גַם-סָבְבוּנִי, בְּשֵׁם יְהוָה כִּי

I will fulfill My vows to Adonai in the presence of all His people. Grievous in the eyes of Adonai is the death of His pious ones. I beseech You, Adonai, for I am Your servant—I am Your servant, the son of Your handmaid; You have loosened my bonds. To You I will offer offerings of thanksgiving, and upon the Name, Adonai, I will call. My vows to Adonai I will fulfill in the presence of all His people. In the courtyards of the House of God, in Your midst, Jerusalem. Praise God!

PRAISE ADONAI ALL nations, extol Him all peoples. For His kindness overwhelmed us, and Adonai's truth is forever. Praise God!

Thank Adonai for He is good,
for His kindness endures forever.

Let Israel declare:
for His kindness endures forever.

Let the House of Aharon declare:
for His kindness endures forever.

Let those who fear Adonai declare:
for His kindness endures forever.

FROM THE NARROWNESS (of distress) I called [to] God,
He answered me with the breadth of Divine relief. Adonai is with me, I will not fear, what can man do to me? Adonai is with me, to help me, and I will see my enemies' [defeat]. It is better to take refuge in Adonai than to trust in man. It is better to take refuge in Adonai than to trust in nobles. All nations surround me; in Adonai's Name, I cut them down. They surround me, they encircle me;

in Adonai's Name, I cut them down. They surrounded me like bees, [but] they were extinguished like a thorn fire; in Adonai's Name, I cut them down. You pushed me again and again to fall, but Adonai helped me. The strength and retribution of God was [the cause of] my deliverance. The sound of joyous song and deliverance is in the tents of the righteous: the right hand of Adonai performs deeds of valor. The right hand of Adonai is exalted, the right hand of Adonai performs deeds of valor. I shall not die, for, I shall live, and relate the deeds of God. God has severely chastised me, but unto death He has not handed me. Open for me the gates of righteousness; I will enter them, I will give thanks unto God. This gate is Adonai's, the righteous shall enter it. I thank You, for You answered me, and You have been my deliverance. I thank You, for You answered me, and You have been my deliverance. The stone which the builders scorned became the cornerstone. The stone which the builders scorned became the cornerstone. This is Adonai's doing, it is a marvel in our eyes. This is Adonai's doing, it is a marvel in our eyes. This day was made by Adonai, let us exult and rejoice in Him. This day was made by Adonai, let us exult and rejoice in Him.

We besech You, Adonai, deliver us!

We beseech You, Adonai, deliver us!

We beseech You, Adonai, make us successful!

We beseech You, Adonai, make us successful!

BLESSED BE HE WHO comes in the Name of Adonai; we bless you from Adonai's House. Blessed be he who comes in the Name of Adonai; we bless you from Adonai's House. Almighty, Adonai, He gave us light; bind the festival sacrifices with ropes [until they are brought] to the corners of the Altar. Almighty, Adonai, He gave us light; bind the festival sacrifices with ropes [until they are brought] to the corners of the Altar. You are my Almighty and I will give thanks to You; My God, I will exalt You. You are my Almighty and I will give thanks to You; My God, I will exalt You. Thank Adonai for He is good; for His kindness endures forever. Thank Adonai for He is good; for His kindness endures forever.

GIVE THANKS TO Adonai for He is good, for His kindness endures forever. Give thanks to the God of gods, for His kindness endures forever. Give thanks to the Master of masters, for His kindness endures forever. He Who does great wonders alone, for His kindness endures forever. He Who makes the heavens, with understanding, for His kindness endures forever. He Who spreads the earth over the waters, for His kindness endures forever. He Who makes the great luminaries, for His kindness endures forever. The sun to rule by day, for His kindness endures forever. The moon and stars to rule by night, for His kindness endures forever. He Who struck Egypt through their firstborn, for His kindness endures forever. He brought Israel out

of their midst, for His kindness endures forever. With a strong hand and outstretched arm, for His kindness endures forever. He Who parted the Sea of Reeds into parts, for His kindness endures forever. And He made Israel pass through it, for His kindness endures forever. And He threw Pharaoh and his army into the Sea of Reeds, for His kindness endures forever. He Who led His people through the wilderness, for His kindness endures forever. He Who struck great kings, for His kindness endures forever. And Who slew mighty kings, for His kindness endures forever. Sihon, king of the Amorites, for His kindness endures forever. And Og, king of the Bashan, for His kindness endures forever. And gave their land as an inheritance, for His kindness endures forever. An inheritance to Israel, His servant, for His kindness endures forever. In our lowliness, He remembered us, for His kindness endures forever. And He freed us from our oppressors, for His kindness endures forever. He gives food to all flesh, for His kindness endures forever. Give thanks to the Almighty of heaven, for His kindness endures forever.

THE SOUL OF every living thing shall bless Your Name, Adonai, our God; and the spirit of all flesh shall glorify and exalt Your mention, our King, continually. From world to world, You are Almighty; and besides

וּמִבְּלַעַדֶּיךָ, אִין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ, פּוֹדֶה
 וּמַצִּיל, וְעוֹנֶה וּמְרַחֵם, בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה, אִין
 לָנוּ מֶלֶךְ עוֹזֵר וְסוֹמֵךְ, אֵלֶּא אַתָּה: אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים
 וְהָאַחֲרוֹנִים, אֱלֹהֵי כָל־בְּרִיּוֹת, אֲדוֹן כָּל־תּוֹלְדוֹת,
 הַמְהַלֵּל בְּכָל־הַתְּשׁוּבָחוֹת, הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד,
 וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים: וַיְהוּה אֱלֹהִים אֲמֵת, לֹא־יִנּוּם
 וְלֹא־יִישָׁן. הַמְעוֹרֵר יְשָׁנִים, וְהַמְקִיץ נֹדְדִמִים. מְחַיֶּה
 מֵתִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים. פּוֹקֵחַ עוֹרִים, וְזוֹקֵף כְּפוּפִים.
 הַמְשִׁיחַ אֱלֹמִים, וְהַמְפַעֵנֵחַ נַעֲלָמִים. וְלֵךְ לְבַדֵּךְ
 אֲנַחְנוּ מוֹדִים:

וְאֵלֹהֵינוּ פִּינוּ מְלֵא שִׁירָה כִּים, וּלְשׁוֹנֵנוּ רְנָה
 כְּהַמּוֹן גְּלִיו, וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שֹׁבַח כְּמִרְחָבֵי
 רְקִיעַ, וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כְּשֶׁמֶשׁ וְכִכְרֵת, וַיְדִינוּ
 פְּרוֹשׁוֹת כְּנִשְׂרֵי שָׁמַיִם, וְרַגְלֵינוּ קְלוֹת כְּאַיִלוֹת:
 אִין אֲנַחְנוּ מְסַפִּיקִים, לְהוֹדוֹת לָךְ יְהוּה אֱלֹהֵינוּ,
 וּלְבָרֶךְ אֶת־שִׁמְךָ מִלְּכָנוּ, עַל אַחַת מֵאַלְפֵי
 אֲלָפִים, וְרַב רַבֵּי רַבּוֹת פְּעָמִים, הַטּוֹבוֹת,
 נְסִים וְנִפְלְאוֹת, שְׁעֵשִׂיתָ עִמָּנוּ, וְעַם אֲבוֹתֵינוּ.
 מִלְּפָנִים מִמְּצָרִים גְּאַלְתָּנוּ יְהוּה אֱלֹהֵינוּ, מִבֵּית

You we have no king, redeemer, or deliverer, [who] liberates, rescues, maintains and is compassionate in all times of trouble and distress. We have no helping and supporting king, but You. God of the first and last [generations], God of all created things, Master of all begotten things, Who is extolled with all praises, Who conducts His world with kindness and His creatures with compassion. Adonai, God, in truth neither slumbers nor sleeps. He arouses those who sleep and awakens those who slumber, resurrects the dead, heals the sick, gives sight to the blind, straightens the bent, gives speech to the mute and uncovers that which is concealed. And to You, alone, we give thanks.

EVEN IF OUR MOUTHS were filled with song like the sea, and our tongues with exultation like the roaring of its waves, and our lips with praise like the breadth of the firmament, and our eyes were radiant like the sun and the moon, and our hands outspread like [the] eagles of the sky, and our feet light as the deer—we would never sufficiently thank You, Adonai, our God, and bless Your Name, our King, for even one thousandth of the billions and trillions of favors, miracles and wonders, which You did for us and for our fathers before us. You redeemed us from Egypt, Adonai, our God; You liberated us from the house of bondage; You nourished us

עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ, בָּרַעַב זִנְתָּנוּ, וּבְשִׁבְעַת כָּלְכַלְתָּנוּ.
 מִחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ, וּמִדְּבַר מִלְטָתָנוּ. וּמִחֲלָיִם
 רָעִים וְרָבִים הִלִּיתָנוּ: עַד־הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ,
 וְלֹא עֲזָבוּנוּ חַסְדֶּיךָ: עַל כֵּן אֲבָרִים שְׁפַלְגַת
 בָּנוּ, וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנִּפְחַתָּ בְּאַפֵּינוּ, וְלִשׁוֹן
 אֲשֶׁר שָׁמַתָּ בְּפִינוּ, הֵן הֵם יוֹדוּ, וַיְבָרְכוּ,
 וַיִּשְׂבְּחוּ, וַיִּפְאֲרוּ, וַיִּשְׁוֹרְרוּ, אֶת־שִׁמְךָ מִלְכָּנוּ תָּמִיד:
 כִּי כָל־פֶּה לְךָ יוֹדֶה, וְכָל־לִשׁוֹן לְךָ תִּשְׂבַּח, וְכָל־עֵין
 לְךָ תִּצְפֶּה, וְכָל־בֶּרֶךְ לְךָ תִּכְרַע, וְכָל־קוֹמָה לְפָנֶיךָ
 תִּשְׁתַּחֲוֶה: וְהִלְבָּבוֹת יִירָאוּךָ, וְהִקְרַב וְהִכְלִיזוֹת
 יִזְמְרוּ לְשִׁמְךָ: כַּדְּבַר שֶׁנֶּאֱמַר. כָּל עֲצֻמֹתַי תֹּאמְרֶנָּה,
 יְהוָה מִי כָמוֹךָ, מִצִּיל עֲנִי מִחֶזֶק מִמֶּנּוּ, וְעֲנִי וְאֲבִיוֹן
 מִגְּזֵלוֹ:

שׁוֹעֵת עֲנִיִּים אֶתָּה תִּשְׁמַע

צְעָקַת הַדָּל תִּקְשִׁיב וְתוֹשִׁיעַ:

וְכַתּוּב, רַנְּנוּ צְדִיקִים בַּיהוָה לְיִשְׂרָאֵל נְאוּה תִּהְלֶה:

בְּפִי יִשְׂרָאֵל תִּתְרוֹמֵם

וּבְשִׁפְתַי צְדִיקִים תִּתְבָּרַךְ

וּבְלִשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְקַדֵּשׁ

וּבִקְרַב קְדוֹשִׁים תִּתְהַלַּל:

during famine; in [times of] plenty, You fed us; You saved us from the sword; You removed us from pestilence, and You have distanced us from severe and varied sicknesses. Until now Your compassion has helped us and Your kindness has not forsaken us. Therefore, the limbs which You apportioned for us, and the spirit and soul that You have breathed into our nostrils, and the tongue You have set in our mouth—behold, they will always thank, bless, praise, glorify, sing of Your Name, our King. For every mouth will thank You, and every tongue will swear allegiance to You, and all eyes will look out to You, and every knee will bend to You, and all that stand up will prostrate themselves before You; hearts will fear You, and innards and kidneys will sing to Your Name, as is said, “All my bones will say: Adonai! who is like unto You?” You save the poor man from one stronger than he, and the poor and needy from one who would rob him.

You hear the cry of the impoverished;
You are attentive to the scream of weak
and You give salvation.

And it is written:

“Joyfully exult in God, [you] righteous ones,
for the upright, praise is fitting.”

Through the mouth of the upright, You are exalted;
and with the lips of the righteous You are blessed;
and by the tongue of the pious, You are sanctified,
and in the core of the holy, You are extolled.

ಸರ್ವಂ ವಿಸ್ವಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ |
 ಇತ್ಯಂತಃ ಸರ್ವಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ |
 ಇತ್ಯಂತಃ ಸರ್ವಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ |
 ಇತ್ಯಂತಃ ಸರ್ವಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ |

ಇತ್ಯಂತಃ ಸರ್ವಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ |
 ಇತ್ಯಂತಃ ಸರ್ವಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ |
 ಇತ್ಯಂತಃ ಸರ್ವಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ |
 ಇತ್ಯಂತಃ ಸರ್ವಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ |

ಇತ್ಯಂತಃ ಸರ್ವಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ |
 ಇತ್ಯಂತಃ ಸರ್ವಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ |
 ಇತ್ಯಂತಃ ಸರ್ವಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ |
 ಇತ್ಯಂತಃ ಸರ್ವಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ ವಿದ್ಯಮಾಣಂ |

IN THE ASSEMBLIES of myriads of Your people, the House of Israel. For it is the duty of all beings, before You, Adonai, our God and God of our fathers, to thank, to extol, and to praise; to glorify, to exalt, and to honor, to laud, even beyond all the words of song and praise of David, son of Yishai, Your servant, Your annointed.

THEREFORE, PRAISED BE Your Name forever, our King, Almighty the great and holy King in heaven and on earth. For to You it is fitting [to offer], Adonai, our God, and God of our fathers forever, song and praise, glorification and hymns, [to proclaim your] strength and dominion, victory, grandeur, and might, praise and glory, holiness and sovereignty. Blessings and thanksgivings, to Your great and holy Name; and from this world to the next world You are Almighty.

YOUR PRAISE, Adonai our God, [will be proclaimed by] all Your works, Your pious ones, the righteous, who do Your will; and all Your people, the House of Israel, will joyfully thank and bless, praise and glorify, exalt and revere, sanctify and proclaim the sovereignty of Your Name, our King. For to You it is good to give thanks, and to Your Name it is fitting to sing praises, for from this world to the next, You are Almighty. Blessed are You, Adonai, King, Who is extolled with praises. Amen.

ישתה כוס זו בהיסבה כדין ובלי ברכה, וישתה רביעית דווקא כדי שיוכל לבורך ברכה אחרונה, אא"כ שתה רביעית בכוס שלישי. שתה בלא היסבה, חוזר ושותה בהיסבה כדין.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן. וְעַל הַתְּנוּבַת הַשָּׂדֶה. וְעַל אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה שְׂרָעִית וְהִנְחִלָּתָ לְאַבוֹתֵינוּ. לְאֹכֹל מִפְּרֵיהָ וּלְשִׁבּוֹעַ מִטוֹבָהּ. רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ. וְעַל יְרוּשָׁלַם עִירָהּ. וְעַל הַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדָהּ. וְעַל מִזְבְּחָהּ. וְעַל הַיְכָלָהּ. וּבְנֵה יְרוּשָׁלַם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ וְשִׁמְחָנוּ בְּבִנְיָנָהּ. וּנְבָרְכֶךָ עָלֶיךָ בְּקֹדֶשׁהּ וּבְטָהֳרָהּ. (בשבת מוסיפין: וְרָצָה וְהִחְלִיעֵנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה) וְשִׁמְחָנוּ בְּיוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה. בְּיוֹם טוֹב מְקָרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה. כִּי אַתָּה טוֹב וּמְטִיב לְכָל וְנוֹדָה לָךְ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן (בארץ ישראל מסיימים: וְעַל פְּרֵי גִבְעָה:)

נִרְצָה

*Drink the fourth cup while reclining (no blessing precedes),
and then say:*

BLESSED ARE YOU, Adonai, our God, King of the universe, for the vine and the fruit of the vine; for the produce of the field; and for the land which is delightful, good, and spacious that You were pleased to allot as a heritage to our ancestors, to eat of its fruit and to be satisfied with its goodness. Have compassion Adonai, our God, on us; upon Israel, Your people; upon Jerusalem, Your city; upon Zion, the dwelling place of Your glory; upon Your Altar and upon Your Temple. Rebuild the holy city of Jerusalem speedily, in our days. Bring us up into it and cause us to rejoice in its rebuilding— and bless You for it in holiness and purity. (*On Shabbat add: May it please You to strengthen us on this Shabbat day.*) Cause us to rejoice on this Festival of Masot, on this festival day of holy convocation. For You are good and beneficent to all, and we thank You for the land and for the fruit of the vine. Blessed are You, Adonai, for the land and for the fruit of the vine.

NIRSAH

ירצה ה' פעלו ותהיה משכורתו שלימה, ונוהגים להאריך מעט בשירי זמרה בקול גילה ורנן, מגדולת ה' וגבורתו ושבח ישראל.

חד גדיא

חד גְּדִיָּא. חד גְּדִיָּא.

דְּזַבִּין אֲפָא בְּתַרֵּי זִוְיָ.

חד גְּדִיָּא. חד גְּדִיָּא:

וְאַתָּא שׁוֹנְרָא. וְאַכְלָה לְגְּדִיָּא.

דְּזַבִּין אֲפָא בְּתַרֵּי זִוְיָ.

חד גְּדִיָּא. חד גְּדִיָּא:

וְאַתָּא פְּלָבָא וְנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא.

דְּאַכְלָה לְגְּדִיָּא.

דְּזַבִּין אֲפָא בְּתַרֵּי זִוְיָ.

חד גְּדִיָּא. חד גְּדִיָּא:

וְאַתָּא חוּטְרָא. וְהִפָּה לְכַלְפָּא

דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא. דְּאַכְלָה לְגְּדִיָּא.

דְּזַבִּין אֲפָא בְּתַרֵּי זִוְיָ.

חד גְּדִיָּא. חד גְּדִיָּא:

וְאַתָּא נִנְרָא. וְשִׁרְף לְחוּטְרָא.

דְּהִפָּה לְכַלְפָּא דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא.

דְּאֶכְלָה לְגִדְיָא.

דְּזַבִּין אָבִיא בְּתַרְי זַוְיָי.

חַד גְּדִיָּא. חַד גְּדִיָּא:

וְאָתָא מִיָּא. וְכָבָה לְנוֹרָא.

דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא. דְּהִקָּה לְכַלְבָּא.

דְּנָשָׁךְ לְשׁוּנְרָא. דְּאֶכְלָה לְגִדְיָא.

דְּזַבִּין אָבִיא בְּתַרְי זַוְיָי.

חַד גְּדִיָּא. חַד גְּדִיָּא:

וְאָתָא תּוֹרָא. וְשָׂתָה לְמִיָּא.

דְּכָבָה לְנוֹרָא. דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא.

דְּהִקָּה לְכַלְבָּא. דְּנָשָׁךְ לְשׁוּנְרָא.

דְּאֶכְלָה לְגִדְיָא.

דְּזַבִּין אָבִיא בְּתַרְי זַוְיָי.

חַד גְּדִיָּא. חַד גְּדִיָּא:

וְאָתָא הַשּׁוּחַט.

וְשַׁחַט לְתוֹרָא.

דְּשָׂתָה לְמִיָּא. דְּכָבָה לְנוֹרָא.

דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא. דְּהִקָּה לְכַלְבָּא.

דְּנָשָׁךְ לְשׁוּנְרָא. דְּאֶכְלָה לְגִדְיָא.

דְּזָבִין אָבִא בְּתַרֵּי זַוְיִי.

חַד גְּדִיא. חַד גְּדִיא:

וְאַתָּא מִלְאךְ הַמְּוֹת.

וְשַׁחַט לְשׁוֹחֵט

דְּשַׁחַט לְתוֹרָא.

דְּשַׁתָּה לְמִיא. דְּכָבָה לְנוֹרָא.

דְּשַׁרְף לְחוּטְרָא. דְּהִפָּה לְכַלְבָּא.

דְּנִשֵּׁף לְשׁוֹנְרָא. דְּאָכְלָה לְגְדִיא.

דְּזָבִין אָבִא בְּתַרֵּי זַוְיִי.

חַד גְּדִיא. חַד גְּדִיא:

וְאַתָּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְשַׁחַט לְמִלְאךְ הַמְּוֹת.

דְּשַׁחַט לְשׁוֹחֵט.

דְּשַׁחַט לְתוֹרָא.

דְּשַׁתָּה לְמִיא. דְּכָבָה לְנוֹרָא.

דְּשַׁרְף לְחוּטְרָא. דְּהִפָּה לְכַלְבָּא.

דְּנִשֵּׁף לְשׁוֹנְרָא. דְּאָכְלָה לְגְדִיא.

דְּזָבִין אָבִא בְּתַרֵּי זַוְיִי.

חַד גְּדִיא. חַד גְּדִיא:

מן יעלם ומן ידרי אללה רב

מן יעלם ומן ידרי אללה רב אלמותג'לי
 אינגן אל וואחד. וואחד רב אלכלקנה, אללה הוא
 וואחד.

מן יעלם ומן ידרי אללה רב אלמותג'לי
 אינהן אל אתנין, תנין מוסה ואהרון, וואחד רב
 אלכלקנה, אללה הוא וואחד.

מן יעלם ומן ידרי, אללה רב אלמותג'לי
 אינגן אל תלאתה, תלאתה אבהתנה, ותנין מוסה
 ואהרון, וואחד רב אלכלקנה, אללה הוא וואחד.

מן יעלם ומן ידרי, אללה רב אלמותג'לי
 אינגן אל ארבעה, ארבעה אמאתנה, ותלאתה
 אבהתנה, ותנין מוסה ואהרון, וואחד רב אל כלקנה,
 אללה הוא וואחד.

מן יעלם ומן ידרי אללה רב אלמותג'לי
 אינגן אל כמסה, כמס מסאחף אל תורה, ארבעה
 אמאתנה, ותלאתה אבאתנה, תנין מוסה ואהרון,
 וואחד רב אל כלקנה, אללה הוא וואחד.

מן יעלם ומן ידרי אללה רב אלמותג'לי
 אינגן אל סתה, סת סדאדיר אל משנה, כמס מסאחף
 אל תורה, ארבעה אמאתנה, ותלאתה אבאתנה,
 תנין מוסה ואהרון, וואחד רב אלכלקנה, אללה
 הוא וואחד.

מן יעלם ומן ידרי אללה רב אלמותג'לי
 אינן אל סאבעה, סבעת איאם אל חופה, סת
 סדאדיר אל משנה, כמס מסאחף אל תורה, ארבעה
 אמאתנה, ותלאתה אבאתנה, תנין מוסה ואהרון,
 וואחד רב אלכלקנה, אללה הוא וואחד.

מן יעלם ומן ידרי אללה רב אלמותג'לי
 אינן אל תמאנה, תמנת איאם אל מילה, סבעת איאם
 אל חופה, סת סדאדיר אל משנה, כמס מסאחף אל
 תורה, ארבעה אמאתנה, ותלאתה אבאתנה, תנין
 מוסה ואהרון, וואחד רב אלכלקנה, אללה הוא
 וואחד.

מן יעלם ומן ידרי אללה רב אלמותג'לי
 אינן אל תסעה, תסעת אשהור אל חבלה, תמנת
 איאם אל מילה, סבעת איאם אל חופה, סת סדאדיר
 אל משנה, כמס מסאחף אל תורה, ארבעה אמאתנה
 ותלאתה אבהתנה, תנין מוסה ואהרון, וואחד רב
 אלכלקנה, אללה הוא וואחד.

מן יעלם ומן ידרי אללה רב אלמותג'לי
 אינן אל עשרה, עשר כלמאת אל תורה, תסעת
 אשהור אל חבלה, תמנת איאם אל מילה, סבעת
 איאם אל חופה, סת סדאדיר אל משנה, כמס מסאחף
 אל תורה, ארבעה אמאתנה ותלאתה אבאתנה, תנין
 מוסה ואהרון, וואחד רב אל כלקנה, אללה הוא
 וואחד.

מן יעלם ומן ידרי אללה רב אלמזותגילי
איננו אל אחדערשר, אחדערשר כוכב אלסמה, עשר
כלמאת אל תורה, תסעת אשהור אל חבלה, תמנת
איאם אל מילה, סבעת איאם אל חופה, סת סדאדי
אל משנה, כמס מסאחף אל תורה, ארבעה אמאתנה
ותלאתה אבאתנה, תנין מוסה ואהרון, וואחד רב
אל כלקנה, אללה הוא וואחד.

מן יעלם ומן ידרי אללה רב אלמזותגילי
איננו אלאתערשר, אתנערשר שבט ישראל, אחדערשר
פופב אלסמה, עשר כלמאת אל תורה, תסעת אשהור
אל חבלה, תמנת איאם אל מילה, סבעת איאם
אל חופה, סת סדאדי אלמשנה, כמס מסאחף אל
תורה, ארבעה אמאתנה, ותלאתה אבאתנה תנין
מוסה ואהרון, וואחד רב אל כלקנה, אללה הוא
וואחד.

מן יעלם ומן ידרי אללה רב אלמזותגילי
איננו אל תלערשר, תלערשר לבס אל תפילין,
אתנערשר שבט ישראל, אחד עשר פופב אלסמה,
עשר כלמאת אל תורה, תסעת אשהור אל חבלה,
תמנת איאם אל מילה, סבעת איאם אל חופה, סת
סדאדי אל משנה, כמס מסאחף אל תורה, ארבעה
אמאתנה ותלאתה אבאתנה, תנין מוסה ואהרון,
וואחד רב אל כלקנה, אללה הוא וואחד.

אָחַד מִי יוֹדֵעַ?

אָחַד מִי יוֹדֵעַ? אָחַד אֲנִי יוֹדֵעַ.

אָחַד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ? שְׁנַיִם אֲנִי יוֹדֵעַ.

שְׁנַיִם לַחֹת הַבְּרִית.

אָחַד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ?

שְׁלֹשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ.

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת.

שְׁנַיִם לַחֹת הַבְּרִית.

אָחַד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ?

אַרְבַּע אֲנִי יוֹדֵעַ.

אַרְבַּע אֲמָהוֹת.

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת.

שְׁנַיִם לַחֹת הַבְּרִית.

אָחַד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ?

חֲמִשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ.

חֲמִשָּׁה חוֹמְשֵׁי תוֹרָה.
אַרְבַּע אֲמָהוֹת.
שְׁלֹשָׁה אָבוֹת.
שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית.
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:
שָׂשָׂה מִי יוֹדֵעַ? שָׂשָׂה אֲנִי יוֹדֵעַ.
שָׂשָׂה סְדְרֵי מִשְׁנָה.
חֲמִשָּׁה חוֹמְשֵׁי תוֹרָה.
אַרְבַּע אֲמָהוֹת.
שְׁלֹשָׁה אָבוֹת.
שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית.
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:
שְׁבַעָה מִי יוֹדֵעַ?
שְׁבַעָה אֲנִי יוֹדֵעַ.
שְׁבַעָה יְמֵי שַׁבָּתָא.
שָׂשָׂה סְדְרֵי מִשְׁנָה.
חֲמִשָּׁה חוֹמְשֵׁי תוֹרָה.
אַרְבַּע אֲמָהוֹת.
שְׁלֹשָׁה אָבוֹת.

שְׁנֵי לַחֲוֹת הַבְּרִית.
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַשְּׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

שְׂמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ?
שְׂמוֹנָה אֲנִי יוֹדֵעַ.
שְׂמוֹנָה יָמֵי מִלְּחָה.
שִׁבְעָה יָמֵי שִׁבְתָּא.
שֵׁשׁ סְדְרֵי מִשְׁנָה.
חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה.
אַרְבַּע אֲמָהוֹת.
שְׁלֹשָׁה אָבוֹת.

שְׁנֵי לַחֲוֹת הַבְּרִית.
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַשְּׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

תְּשַׁעָה מִי יוֹדֵעַ?
תְּשַׁעָה אֲנִי יוֹדֵעַ.
תְּשַׁעָה יְרַחֵי לְדָה.
שְׂמוֹנָה יָמֵי מִלְּחָה.
שִׁבְעָה יָמֵי שִׁבְתָּא.
שֵׁשׁ סְדְרֵי מִשְׁנָה.
חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה.

אַרְבַּע אֲמָהוֹת.
 שְׁלֹשָׁה אָבוֹת.
 שְׁנַי לַחֲזוֹת הַבְּרִית.
 אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

עֲשָׂרָה מִי יוֹדֵעַ?
 עֲשָׂרָה אֲנִי יוֹדֵעַ.
 עֲשָׂרָה דְּבָרֵי א.
 תְּשַׁעָּה יְרַחֵי לְדָה.
 שְׁמוֹנָה יָמֵי מִיָּלָה.
 שִׁבְעָה יָמֵי שִׁבְתָּא.
 שֵׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה.
 חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה.
 אַרְבַּע אֲמָהוֹת.
 שְׁלֹשָׁה אָבוֹת.

שְׁנַי לַחֲזוֹת הַבְּרִית.
 אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

אֶחָד עֲשָׂר מִי יוֹדֵעַ?
 אֶחָד עֲשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ.
 אֶחָד עֲשָׂר כּוֹכְבֵי א.

עֲשֶׂרָה דְּבָרִיא.
 תִּשְׁעָה יְרַחֵי לְדָה.
 שְׁמוֹנָה יָמֵי מִילָה.
 שִׁבְעָה יָמֵי שִׁבְתָּא.
 שֵׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה.
 חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה.
 אַרְבַּע אֲמָהוֹת.
 שְׁלֹשָׁה אָבוֹת.
 שְׁנַי לַחֲוֹת הַבְּרִית.
 אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאֶרֶץ:
 שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי מִי יוֹדְעֵ?
 שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי אֲנִי יוֹדֵעַ.
 שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבַטֵיא.
 אֶחָד עֶשְׂרֵי כּוֹכְבֵיא.
 עֲשֶׂרָה דְּבָרִיא.
 תִּשְׁעָה יְרַחֵי לְדָה.
 שְׁמוֹנָה יָמֵי מִילָה.
 שִׁבְעָה יָמֵי שִׁבְתָּא.
 שֵׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה.
 חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה.

אַרְבַּע אֲמָהוֹת.
 שְׁלֹשָׁה אָבוֹת.
 שְׁנַי לַחֲזוֹת הַבְּרִית.
 אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַשְּׁמַיִם וּבְאָרֶץ:
 שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ?
 שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ.
 שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִדֵּיָא.
 שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבִטֵיָא.
 אֶחָד עָשָׂר כּוֹכְבֵיָא.
 עֶשְׂרֵה דְּבֵרֵיָא.
 תְּשַׁעַה יְרַחֲי לְדָה.
 שְׁמוֹנָה יְמֵי מִיִּלָּה.
 שִׁבְעָה יְמֵי שְׁבִתָּא.
 שֵׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה.
 חֲמִשָּׁה חוֹמְשֵׁי תוֹרָה.
 אַרְבַּע אֲמָהוֹת.
 שְׁלֹשָׁה אָבוֹת.
 שְׁנַי לַחֲזוֹת הַבְּרִית.
 אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַשְּׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

יחידי נורא

מקאם ראשט

סימן הוי"ה כ"ה

יחידי נורא נפש פלגי פיה • ויהי צדק וחסדו ונפלאותיו לפני
 כל-ל-נהגים • יהיו ליי חסדו וחסדו ונפלאותיו לפני
 אדם •

הילול עם הנהגות • קבוצת נהגות הנהגות • פנינו
 הוא ראש פלגי פיה • אל הנהגות מנהגים •

יהי שם עמו • ישם עקבות שם עדיהם • פי
 הוא מלך אל מי נהגים • נהגות ונהגות נהגות
 עמו • יהוה יהוה פתח הים •

היום כולו • נספר לנהגות • שם יום ראשון • ונהגות
 פתח ספר מנהגות שפתח •

אלהי הנבוא

יהוה • אל הים מנהגים • יהוה • מנהגים
 מנהגים • מנהגים • מנהגים •

מקאם רהבאוי באוודו

סימני אהרן כהן

אמרים

וַעֲבַדְתָּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעַבְדָּם

וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעַבְדָּם

וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעַבְדָּם

וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעַבְדָּם

וְאָמְרָתֶם

וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעַבְדָּם

וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעַבְדָּם

וְאָמְרָתֶם

וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעַבְדָּם

וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעַבְדָּם

וְאָמְרָתֶם

וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעַבְדָּם

וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעַבְדָּם

וְאָמְרָתֶם

וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעַבְדָּם

וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעַבְדָּם

וְאָמְרָתֶם

וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעַבְדָּם

וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעַבְדָּם

וְאָמְרָתֶם

בנה לי זבול

סימן רפאל

מקאם רהאוו נאווה

בְּנֵה לִי זְבוּל מִשְׁכַּנִּי, הָשֵׁב לִי עַל הַיּוֹכְנֵי:
 רִיחַ דְּשָׁן נֶפֶשׁ כֹּהֵן, יִקְרִיב עוֹלוֹת וְחֻלְבֵיָהוּ,
 וְכָל-יִשְׂרָאֵל וּבְנֵיהֶן, כָּלֵם שְׂמֵחִים בְּמַעוֹנֵי:
 בְּנֵה
 פֶּסַח נִקְרִיב בְּמוֹעֲדוֹ, וְהַעֲמֵר כְּמִצּוֹתָיו,
 וּבֵן לִי עַל מִשְׁמֶרְתּוֹ, אָשׁוּב אֶרְאֶה תָּשׁוּב עֵינָי:
 בְּנֵה
 אֲנִי הוֹשַׁע לְעַם הַזֶּה, עֲנֵי וְכַחוֹשׁ וְרָזָה,
 יַעֲמֹד מִזֶּה בֶן מִזֶּה, וּבֶן דָּוִד הוּא שְׁלִטְנֵי:
 בְּנֵה
 לֹא תִשֵּׁיב אֶת פְּנֵי רִיקָם, עֲנֵר אֲשֶׁכּוֹל לְקַחוּ חֶלְקָם,
 בְּגֵדֵי חֲמָה חָרַב נָקָם, תִּלְבַּשׁ וְתִנְקוּם לְשִׁטְנֵי:
 בְּנֵה

רחום אתה

סימן רפאל

מקאם נהוונד

רחום אתה כי גאלת לנו לנו ממשמר: ב"פ
 מיד פרעה הוא וזרעו בים טבעו בשחר:
 פדה עתה, זו השתא, לעמו עם הנבחר, שלח
 לנו אליהו, יבשרהו בשופר:
 אז נשירה, את השירה, לאל פודה מכל-
 צר, שיר ויושע, מוחה פשע, לעם נושע,
 מכל-צר:
 ליל של שבע, שנה טבע, במטה ים סוף נגזר,
 עמו כלם, הם ועדים, עברו בים וחזר:

אל בידו

סימן אליהו

יגָאֵל יִשְׂרָאֵל עֲבָדוֹ.	אֵל בְּיָדוֹ יְדוּ יְדוּ.
אָנָּה פָּנָה הַיּוֹדִי לְבָדוֹ:	וּבִקְשָׁתִי מִחֲסֵדוֹ.
בְּכָל־נַפְשִׁי וּמְאֹדִי.	אֶהְבֶּתִּיךָ צוּר יְדִידִי.
לְיִחְדוֹ וּלְעֲבָדוֹ:	שְׁוִיתִי שְׂמִיךְ לְנֶגְדִי.
בְּנִיטָן רֹאשׁ חֲדָשִׁים.	לְעַד שְׂמִיחוֹ קְדוֹשִׁים.
מִיַּד פָּרְעָה בְּמִרְדּוֹ:	כִּי בּוֹ יֵצְאוּ חֲפָשִׁים.
לְעַד הַרְבֵּה שְׁשׂוֹנֵי.	יְהִי חֲבִיבִי וּגְאוּנִי.
וּתְיַסֵּד אֶת יִסּוּדוֹ:	מָתִי תִבְנֶה אֲרַמּוֹנִי.
יִשְׂרָאֵל עִם תְּמִימָךְ.	הַלֵּל יֵאמְרוּ קִדְמָךְ.
הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ:	מָתִי יִקְרִיבוּ עִמָּךְ.
יגָאֵל עִם הַנְּבָחָרִים.	וּבְזָכוֹת לַיֵּל שְׂמוּרִים.
יְבִיֵאֵם עֵיר כְּבוֹדוֹ:	וְעַל כַּנְּפֵי נְשָׂרִים.
תִּזְכּוּ לְשָׁנִים רַבּוֹת.	חֲזָקוּ בָּנִים וְאָבוֹת.
הוֹדוּ לַיְיָ חֲסֵדוֹ:	שְׂמִיחוּ בְּכַמָּה טוֹבוֹת.

רוכב עבים

מוזיקא

סימן רפאל

רוכב עבים ומהלך. על כנפי רוח:

וממציא מאין 2 פועל:

פני ארצך תדשן. ותגדיל פריה.

מוריד הטל על כל־דשא. אל רם חסין יה.

משיב רוח ומוריד גשם. ומרזה תלמיה.

מדברה שים כעדן ארץ צביה:

אמץ יה לעם נבחר. ושפל רוח:

והמציא נא להם 2 תעל:

לבית יעקב תאשר. עם בחר לו יה.

מגן עזרה תישר. ארחות שבטי יה.

בנה מקדש. בו אשיר כימי משה בחיר יה.

חדש ימי כנשר שוכן עליה:

מעזי

מקאם ביאת לחן באלזי אזכרה מן ערף אל למא

מְעִזִי אֲזוּ כָּלָה קִיץ עֲזָבִי לָמָּה, עִמִּי עֲשֵׂה אוֹת
לְטוֹבָה וְנַחֲמָה:

מְעִזִי נַחַל גַּפְנֵי גוֹי אֲתָן צַעַד עַל שׁוּרֵי וְהָרֵג
וְטָרַף:

מְעִזִי אֲזוּ יָרַד דְּמַעֵי עַל דְּמָם נִגְרָה מִן עֵינַי נְהַר:
אֲנִי הֵלֶךְ דוֹדֵי וְאֲנִי פָּנָה. בּוֹ אֲשַׁמַּח שְׁלֹשׁ
פְּעָמִים בַּשָּׁנָה:

אתה מרום

מוזיקא

סימן אברהם

אַתָּה מְרוֹם חַי שׁוֹכֵן מֵעֲלָה.
 אֲשִׁירָה לְךָ בְּקֹהֶל סִגְלָה.
 בְּשִׂמְחַת חֲתָן וְכֹלָה:
 אָנְכִי 4 אֲשִׁמַּח בִּיִּי:
 בְּיוֹם טוֹבָה יִהְיוּ בְּטוֹב. יִפְרוּ וְיִרְבוּ כְּגֵן רְטוֹב.
 שִׂמְחָה וּמְשִׁתָּה וַיּוֹם טוֹב:
 אֵלֶּה 4 מוֹעֲדֵי יְיָ:
 רַחוּם לְעַד פְּרוֹס חֲסִדָּךְ. לְבָנֵי אַבְרָהָם יְדִידָךְ.
 לְמַעַן יִצְחַק עֲקֹדָךְ:
 נְחֻזָּה 4 בְּנַעַם יְיָ:
 הוֹדוּ וְשִׁירוּ עִם קְדוֹשׁ. שְׁבִטֵי יְהוָה.
 בֵּית יַעֲקֹב. עִם בַּחַר לֹא יְהוָה.
 הוּא יִבְנֶה לָכֶם בַּיִת מִקְדָּשׁ יְהוָה:
 אֲזִי נִקְרִיב 4 עוֹלָה לִיִּי:
 מִלֶּךְ נוֹרָא אַתָּה הָאֵל. קַיִם נְבוֹאָת יַחֲזַקְאֵל.
 וְשַׁלַּח בֶּן דָּוִד הַגּוֹאֵל:
 כִּי הוּא 4 מְשִׁיחַ יְיָ:

אדיר הוא

אדיר הוא.

יבנה ביתו בקרוב.

במהרה במהרה, פימינו בקרוב.

אל בנה. אל בנה.

בנה ביתך בקרוב:

בחור הוא. גדול הוא. דגול הוא.

יבנה ביתו בקרוב.

במהרה במהרה, פימינו בקרוב.

אל בנה. אל בנה.

בנה ביתך בקרוב:

הדור הוא. ותיק הוא.

זכאי הוא. חסיד הוא.

יבנה ביתו בקרוב.

במהרה במהרה, פימינו בקרוב.

אל בנה. אל בנה.

בנה ביתך בקרוב:

טהור הוא. יחיד הוא.

כפיר הוא. למוד הוא.

מֶלֶךְ הוּא. נוֹרָא הוּא.
סַגִּיב הוּא. עֲזוּז הוּא.
פוֹדֵה הוּא. צַדִּיק הוּא.
יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.
בְּמַהֲרָה בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב.
אֵל בָּנֵה. אֵל בָּנֵה.
בָּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב:
קְדוֹשׁ הוּא. רַחוּם הוּא.
שֵׁדֵי הוּא. תַּקִּיף הוּא.
יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.
בְּמַהֲרָה בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב.
אֵל בָּנֵה. אֵל בָּנֵה.
בָּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב:

